



Sinop'ta Cumhuriyet Devri Kültür Hayatını Yansıtan Bir Ayna: Edebî Sütunlar

Veysel Ergin¹

Özet

Toplumun yaşayış biçimi, gelenekleri, inançları o toplumun kültürünü oluşturur. Bu duygu ve düşünce hazinesi dil kalıbına dökülür; dil aracılığıyla yerden yere, kuşaktan kuşağa aktarılır. İnsan hayatının doğal bir parçası olan dil, toplum yaşamının da en önemli yansımasıdır. Toplumun meydana getirdiği kültür ürünleri dildeki karşılığını kısa bir süre içerisinde bulmakta, dil ve kültür özdeş bir konuma gelmektedir. Kültür, dile kavramlar kazandırırken dil de kültürün taşınması işlevini görmektedir.

Her toplum dilini ve kültürünü yüzyıllar boyunca yoğurur. Bu süreçte kullanılan dil; akan bir nehrin içinden geçtiği her topraktan bazı unsurlar alması gibi, o toplumu oluşturan bireylerin kendi aralarında veya siyasi iktidarla olan iletişimlerinde kullandığı değişken sözcüklerle, o yöreye has bir kimliğe bürünür. Oluşan bu yeni kimlik de, dönemin yazılı kaynakları tarafından kalıcı bir kayıt altına alınır.

Kültürün tarihsel gelişiminin eserlere yansımaları bağlamında yapılan bu çalışma; Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkmaya başlayan *Sinop Gazetesindeki* “Edebî Sütunlar” başlığı altında yazılmış “mensure” ve “şiiir”lerin biçim ve muhteva yönüyle değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Çalışmanın sonuna eklenen kronolojik indeks; gazetenin edebî metin yönüyle zenginliğini ortaya koyduğu gibi, bilimsel dikkatlere sunulan bu gazete hakkında bilgi sahibi olmak isteyen araştırmacılara da kaynak oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dil-kültür ilişkisi, Sinop kültür yapısı, edebî sütunlar

A Mirror Reflecting the Culture of Life Republican Period In Sinop: Literary Columns

Abstract

Style of life of the society, traditions and beliefs that constitute the culture of the society. This treasure poured into the thoughts and feelings of language patterns; through language, it is transferred from place to place, from generation to generation. Language is a natural part of human life is the most important reflection of social life. The provision of cultural products has caused the community to find language in a short time, language and culture comes to an identical position. Culture, language concepts while saving languages also sees the transport function of culture.

Each society knead the language and culture along the centuries. This process creates the language used in individuals with variable words that society uses in communicating with each other or with political power, as each take some elements from the soil through which a river flows, it takes on an identity unique to the area. This occurs when the new identity, are under permanent record period by written sources.

To cite this article: Ergin, V. (2015). Sinop'ta cumhuriyet devri kültür hayatını yansıtan bir ayna: edebî sütunlar, *International Journal of Humanities and Education*, 1:2, 268-303

¹ Yrd. Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
E-mail: veyselergin@sinop.edu.tr

This study was conducted in the context of reflection on the historical development of cultural works; starting out in the early years of the Republic of Sinop newspaper "Literary Columns" was written under the title of the works in "poetry" and "trials " and content aims to assess the way. The historical index added to the end of the study will create a source of scientific attention offered to researchers who wish to have this information on paper, as the newspaper revealed the richness of the literary direction.

Key Words: language-culture relationship, cultural structure of Sinop, Literary Columns

Giriş

Anadolu'nun kuzey kıyılarında, Karadeniz'e uzanmış bir yarımada'nın en dar yerinde kurulan Sinop, tarih boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış bir kültür mozağıdır. Helenistik çağdan Türklerin ilk egemenliğine hatta Osmanlı'nın son dönemlerine kadar "*Sinoppe, Sinuwa, Cezîretü'l Uşşak*" (Başoğlu 1978, s.8) gibi değişik adlandırmalarla anılan bu mozaik; Cumhuriyet'in ilk yıllarında da, çok hızlı düzeyde bir sosyal ve kültürel değişim süreci geçirmiştir.²

1903 salnamesine göre Sinop kazasında dokuz okulla sürdürülen eğitim faaliyeti, 1915'te Dar'ül Mualliminin katılımıyla devam ettirilir. 1920-23 yılları arasında -kazanın gazetesindeki yazılarda da ortaya konulacağı üzere- özellikle ortaöğretim kurumları ile ilgili düzenlemeler yapılmaktadır. 1922'de sadece Sinop merkez kazasında 12 ilkokul (mekteb-i iptidai) için bütçeye para konur, ancak 10 okulda eğitim verilebilir. 1928'de Sinop'ta biri ücretli, 10'u yarı ücretli ve 22'si ücretsiz olmak üzere 33 ortaokul öğrencisi (Altun 2012, s.20) vardır.³

Eğitim adına yapılan bu gayretlerin yöre halkına mal edilmesi ile toplumun bu ve benzeri konularda söz sahibi olması, orada yaşayan insanların sesini duyuracak bir süreli yayının tesisiyle mümkün olacaktır. Bu durum, matbuatın varlığını mecburi kılmaktadır. Yaşanan bu gelişmeler, dönemin mutasarrıfı (vali) Zihni Bey'i⁴ harekete geçirir. Onun himmetleri ve Nazif

² Sinop'un tarihi ve kültürel dokusuyla ilgili muhtelif türde araştırmalar bulunmakla birlikte, sistematik ve kronolojik bir hülasa olması yönüyle, aşağıdaki kaynaklara bakılabilir:

BAŞOĞLU Bekir (1978), Sinop İli Tarihi, Ayyıldız Matbaası, Ankara,
TIRIL, Alpay (2010), Cumhuriyet Döneminde Sinop (1923-1950), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.

ÜNAL Mehmet Ali (2008), Osmanlı Devrinde Sinop (XV. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Sinop Kazası), Fakülte Kitabevi, Isparta

³ Sinop'ta eğitim faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgiye aşağıdaki kaynaklardan ulaşılabilir:

Sinop Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü (1999), Sinop İli: Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitim, Sinop
ALTUN, Turgay (2012), Mekteb-i İdadiden Öğretmenevine (1885-1985), Sinop

⁴ Bu teşebbüs, gazete sütunlarına şöyle yansır: "*Allah, Zihni Bey Efendi'den razı olsun. Sinop'ta iyi-kötü bir matbaa vücuda getirdi de o sayede insan uzak illerde de olsa hemşerileriyle dertleşebiliyor ve memleket hasretini bir nebze olsun giderebiliyorlar. Mümkün olsa da şu Matbaaya "Zihni Bey Matbaası" denilse yahut başka bir vesileyle Sinop Zihni Bey adını cisminin bir kenarına iştirirverse! Ne olurdu her gelen Mutasarrıf (Vali), Zihni Bey gibi kısa zamanda ondan çok az bir eser bırakarak veda etseydi.*" Cevdet Kerim, "Hasbihal", Sinop gzt, S.43, s.1

Bey'in⁵ İstanbul'da aracı olmasıyla satın alınan matbaa parçaları, Sinop'a getirilir ve makinist Hristo Fürüs'e monte ettirilir.

Özel İdare tarafından 1921 sonlarında Sinop'ta monte edilen matbaa, önceleri ufak tefek el ilanları ve duyurular basar. Ancak bu teşebbüsün amacı, uzun soluklu ve daha etkili bir neşriyata kapı aralamaktır. Bunun yolu da, daha önce Rıza Nur ve arkadaşlarının çıkardığı ama siyasi sebepler ve matbaanın olmaması yüzünden devam ettiremediği bir gazeteyi, belli aralıklarla Sinop halkının dikkatine sunmak şeklinde tezahür edecektir.⁶

Daha sonraki yıllarda, "*Türk Bağçesi, Güzel Yurd, Solgun Çiçekler, Dranaz*" gibi dergilerle yazarlarının muhtelif türlerde kaleme aldığı kitapları neşretmekle birlikte, matbaanın ilk defa ve en uzun süreyle baskısını gerçekleştirdiği yayın; "*Sinop*" gazetesi olmuştur.

Gazetenin Genel Özellikleri

Türkiye'de ilk özel gazete "*Tercüman-ı Ahval*"ın neşrinden 62 yıl sonra ülkenin en kuzey noktasında 12 Haziran 1338 (1922) tarihinde intişar etmeye başlayan *Sinop Gazetesi*; haftada bir kere olmak üzere pazartesi günleri okuyucu karşısına çıkar. Gazetenin çıkışıyla ilgili ilk değerlendirmelerden biri şöyledir:

"*Sinop'ta matbaa, tesirini hemen göstermiş ilk meyvesini vermiştir. Bu da 'Sinop' gazetesinin neşriyata başlamasıdır. Bundan 7-8 sene önce birkaç arkadaşın yardımıyla yine bu isimle bir gazete çıkarmıştım. Fakat siyasi sebeplerle beraber şehirde matbaa olmaması onun ömrünün çok kısa olmasına sebep olmuştur. Denebilir ki ilk gazete olarak Sinop'ta bu gazete çıkıyor. Bugün Sinop bir gazeteye sahip olduğundan bahtiyardır. Ümit ediyorum ki, Sancağımızın köylüsüne, şehirlisine faydalı makalelerle milleti aydınlatacak; ona doğru yolu, medeniyeti, zenginliği, hakiki saadeti öğretecek, gösterecek ve bu millete büyük hizmetler edecektir.*" Rıza Nur, Sinop'ta "Yeni Bir Devre", Sinop gzt, S.1, s.1

⁵ Gazetenin 7. sayısında, resmi de basılmak suretiyle, Nazif Bey hakkında şu açıklamaya yer verilir: "*Matbaamızın, İstanbul piyasasından ucuz bir fiyatla alınması ve gönderilmesinde fevkalade faydası görülen Bahriye Nezareti Şifre Mümeyyizi Nazif Bey'in elimize geçen bir fotoğrafıyla gazetemizi süslüyoruz. Kastamonu'nun yetiştirdiği kıymetli memurlarımızdan olan Nazif Bey, memuriyet hayatının ilk senelerini Kastamonu Mektubi Kalemi'nde (Yazı İşleri'nde) geçirmiş; daha sonra 1900 senesinde İstanbul'a giderek Bahriye Nezareti Mektubi Kalemi (Yazı İşleri) haleflğine, daha sonra da Nezaret'in en önemli şubesi olan Şifre Mümeyyizliği'ne terfi eylemiştir. Memleketin yükselmesi ve ilerlemesi uğrunda her yönüyle fedakârlığından çekinmeyen ve daima iyilik yapmakta hakiki bir lezzet duyan Nazif Bey'e teşekkürlerimizi sunarız.*" İmzasız, "Teşekkür", Sinop gzt, S.7, s.1

⁶ Konuyla ilgili devam eden bir çalışmanın ilk bölümü, aşağıda künyesi verilen kitapta neşredilmiştir: KANBUR Ercan (2012), Sinop'tan Haberler-1, Şimal Matbaacılık, Sinop

⁷ Gerek matbaanın ilk kurulduğu dönemde çıkarılan bu üç dergiye gerekse incelemeye tabi tutulan *Sinop* gazetesine dair bazı görsellere, çalışmanın sonundaki "*Ek-2: Belgeler-Fotoğraflar*" bölümünde yer verilmiştir.

1929 yılına kadar Osmanlıca ve -bazen ara verilmekle birlikte- 1990 yılına kadar Türkçe basılan gazete, 7 Haziran 1923 tarihli 53. sayısıyla birlikte, perşembe günleri de çıkmaya başlar. Böylece bu tarihten itibaren pazartesi ve perşembe olarak haftada iki kez yayınlanmaya başlar. 13 Aralık 1923 tarih ve 105 sayılı gazete ile tekrar perşembe günleri çıkmaya başlayan *Sinop Gazetesi*, 28 Ocak 1924 tarih ve 112 sayılı gazete ile yeniden pazartesi ve perşembe günleri olmak üzere haftada iki defa neşre başlar. Bu durumun, kazanç endişesiyle değil, halkın teveccühünün sonucu olduğu şu ilanla duyurulur:

“Bir seneden beri yalnız pazartesi günleri neşredilen gazetemiz, sevimli okuyucularından gördüğü iltifata karşılık olmak üzere perşembe günleri dahi neşre başlamıştır. Gazetemize olan rağbet devam ederse iki günde bir çıkarmayı da göze alacağız. Masrafımız bir misli arttığı halde abone bedelini de bir misli artırmak lazım gelirken en büyük fedakârlığı burada göstermeyi uygun gördük. 6 aylık abone bedeline sadece 30 kuruş zam ile 100’e ve seneliğini de 50 kuruş ilave ederek 170’e çıkardık. Bizim sağlamış olduğumuz kolaylıklara bakarak müşterilerimizden de abone bedellerini bir an evvel göndereceklerini ve bizi bekletmeyeceklerini ümit etmek hakkımızdır.” İmzasız, “Perşembe Günleri de Neşre Başlıyoruz”, Sinop gzt, S.54, s.1

145 sayısı incelenen gazetenin her nüshası 2 sayfa olarak düzenlenmiş, sadece 51. ve 76. sayıları 4 sayfa olarak yayınlanmıştır. 1. sayfaların üst kısmında başlık ve alt kısımda sütunlar bölümü bulunmaktadır. Başlık bölümünün üstünde ise gazete yılı-numarası, gün adı ile Hicri ve Rumi tarihlere yer verilmiştir. Arka sayfada ise üstte çekilmiş kalın bir çizgi üzerinde sayfa no ve Rumi tarih yazılı olup altta yine sütunlu kısım bulunmakta ve her sayfaya en fazla 5 sütun sığmaktadır.

Bu sütunlara genel olarak baktığımızda, ön sayfanın ilk iki sütununu günün başyazısı doldurmaktadır. Üçüncü sütundan itibaren “*Liva Haberleri - Memleket Haberleri - Ankara Haberleri - Müteferrik Haberler*” gibi adlandırmalarla, Sinop ve Türkiye gündemine ait haberlere yer verilmektedir. Bazen son iki sütunda güncel konulara ait köşe yazılarına da yer verilir. Benzer dağılım, gazetenin ikinci sayfasında da görülmektedir. Ancak burada, haberlerin yerine, özellikle “*makam-ı mutasarrıfı*”den başlığıyla verilenlerle birlikte, “*resmi duyurular*” ve “*ilanlar*”a yoğun şekilde yer verildiği görülmektedir. Ayrıca sayfanın sonunda, beş sütuna da yayılacak şekilde “*Sinop’un Tefrikası*” başlığıyla, birkaç sayı devam eden seri yazılara (*İlmi Konferanslar 33 bölüm, Zafer Yollarında 9 bölüm... gibi*) yer verilmiştir.

Gazetenin fiziki şartlarını izah eden “*başlık*” kısmında ise şöyle bir biçimsel düzenleme ile karşılaşılmaktadır:



16 Şevval 1340 – 12 Haziran 1338	Tesisi: 23 Mayıs 1338	Birinci yıl – Numara:1
<i>Mesleği: Siyasetten maada her nevi âsâr derc olunur. Derc olunmayan evrak iade olunmaz. Bir hafta evvelki nüshalar 5 kuruştur. İlan Şartları: Satırı 5, tekrarında 4 kuruştur. Nüshası her yerde 100 paradır.</i>	SİNOP 1338 Hâmid	<i>İdare Mahalli: Hükümet Konağı civarında Matbaa dâhilindedir. Gazeteye ait işler için Matbaa Müdürlüğü'ne müracaat olunmalıdır. Telgraf Adresi: (Sinop) Abone Şartları: Yıllığı 120 Altı Aylığı 70 kuruştur.</i>
Sinop Sancağı'nın	Resmi Gazetesidir	Pazartesi günleri neşr olunur.

Şekil 1. Gazetenin “Başlık” Kısımındaki Biçimsel Düzenleme

12 Haziran 1338 (1922) tarihinde “*siyasetten maada her nevi âsâr derc olunur*” sloganıyla yayına başlayan *Sinop Gazetesinde*; “*müdüriyet*” tarafından kaleme alınan yazıyla, gazetenin çıkış gayesi ve içeriği izah edilir:

“*Bu sene Mart ayı başında yayınlanmaya başlayacağı ilan edildiği halde bazı sebepler yüzünden ertelenen ‘Sinop Gazetesi’, bugünden itibaren her hafta pazartesi günleri olmak üzere düzenli olarak yayımlanacaktır. Gazetenin başlıca mesleği; bilimce pek geride kalmış olan köylümüzü yükseltmeyi ve onun hayatının sıhhatini, eğitim-öğretimi, ziraatı, ticareti, ekonomiyi ve sosyolojinin (toplumbilimin) ne demek olduğunu açık bir dil ile okura anlatmak olacaktır. Sinop’umuza ve onun gençliğinin önüne ilim ve edep, köylüsüne doğru yol ve rehber sayfeleri açılacaktır. Arzumıza daha çabuk kavuşmak için gazetenin dilini de bir parça değiştiriyoruz. Çünkü her gazete intişar ettiği yere göre kendine bir biçim vermeye mecburdur. Bunu düşünerek herkesin, bilhassa köylerde yaşayan ahalimizin anlayacağı şekilde yazılarımızı sadeleştirdik. Konuştuğumuz gibi yazmaya karar verdik.*” İmzasız, “Gazete ve Mesleğimiz”, Sinop gzt, S.1, s.1

Yukarıdaki açıklamadan anlaşılacağı üzere, “haber, duyuru, ilan” türündeki ifadeler dışında, gazetenin Cumhuriyetin ilk yıllarına (1922-1924) ait 145 sayılık yayın sürecinde, Cumhuriyet devri Sinop’un kültür hayatına dair yazılara da rastlanılmaktadır. Sayısal bakımdan hayli yoğun olan (455 adet) bu köşe yazıları; konu yönünden tasnife tabi tutulduğunda, “*Sinop’un mevcut*

durumu, millî meseleler ve Atatürk, kültürel (eğitim, sağlık, ekonomi, tarih...) konular, sanatsal (edebi) türler”le ilgili metinler şeklinde geniş bir içerik yelpazesiyle karşılaşılmaktadır. Sadece sanatsal metinlerin sayısı (207 adet) ve tür (şiir, mensure, hikâye, mizah, hatıra, mektup, gezi, sohbet...) çeşitliliği bile, dönemin kültürel zenginliğini ortaya koymaya yetecek nitelik ve niceliktedir.

Bu çalışma; dönemin edebi varlığını ve dil zenginliğini ayrıntılı şekilde ortaya koyması bakımından, gazetede “edebi sütunlar” başlığıyla yayımlanan “şiir (35 adet)” ve “mensure (39 adet)”lerle sınırlandırılmıştır. Ele alınan bu iki tür, hem biçim hem muhteva bakımından tahlil edilmiş; böylece mevcut türün özelliklerinin ne derecede uygulandığı ortaya konulduğu gibi, dönemin sosyal ve siyasi yapısının eserlere yansıtılma düzeyi de örnekleriyle tespit edilmeye çalışılmıştır.

“Edebi Sütunlar” Üzerine

Tanzimat’tan Cumhuriyete uzanan seksen yıllık süreçte, edebiyat ürünleri çok büyük oranda üç farklı yayın organı tarafından okurlara ulaştırılmıştır. Bunlar kitaplar, dergiler ve gazetelerdir. Şiir, hikâye, roman, piyes, anı, gezi, deneme, eleştiri gibi türlerdeki kitaplar; yazar veya şair, bazen yılda bir bazen de ancak iki üç yılda bir yeni bir kitapla okurların karşısına çıkma ihtimali olması dolayısıyla, o toplumdaki edebî hareketliliğin çok zayıf şekilde seyretmesine yol açmaktadır.

Şair ve yazarların şiir, hikâye, deneme, eleştiri türlerindeki çalışmalarını yayınlamak, edebî tartışma ve mülakatlara yer vermek, yeni anlayış ve akımların yayın organı olmak, bazı sanat konularını gündemde tutmak ve edebiyatı geniş kitlelere ulaştırmak noktasında dergiler; kitaplardan daha etkili bir yeri bulunmakla birlikte, yine de toplumun kültürel kılcallarına en hızlı şekilde nüfuz etme yönüyle eksik kalmaktadır.

Gazeteler ise kitap ve dergilere göre günceli daha fazla temsil eden yayın organlarıdır. Türkiye’de ilk zamanlar haftalık, haftada iki üç veya dört beş gün, daha ileriki zamanlarda da her gün yayımlanmaya başlanmış olan gazetelerde şiirlere, hikâye, roman ve piyes tefrikalarına, makale ve eleştirilere yer verilmesi gazete takip eden okuyucuların edebiyatla daha fazla ilgilenmelerine vesile olmuştur. Bu anlamda edebî ürünlere yer veren gazetelerin, kitap ve dergilerle karşılaştırıldığında hem daha geniş bir kitleye hitap ettiği hem de daha fazla okurun edebiyatla haşır neşir olmasını sağladığı kesindir. Bunda gazetenin fiyatının ucuz olmasının,

günlük haber alma ihtiyacını karşılamak isteyen okurların bu ihtiyaçlarının yanı sıra edebî metinlerle de karşılaşmalarının önemli bir rolü vardır. (Çıkla 2009, s. 34- 35)

Bazı gazetelerin, künyelerine “siyasî, edebî, ilmî, felsefi...” şeklinde ilave ettirdiği hatta “ruzname, musavver” adlarıyla edebi ilaveler verdiği bir ortamda, *Sinop Gazetesi*; 24 Temmuz 1338 (1922) tarihli 7. sayısıyla birlikte, sayfalarında “sütun-ı edebi” başlıklı bir bölüm açmıştır. Gazetenin 51-100. sayılarında yoğun olmakla birlikte, -hikâye, mizah, hatıra, mektup, gezi, sohbet, eleştiri, konferans... gibi edebi türler yanında- her nüshadaki söz konusu bu sütunda bir şiir veya mensure tefrika edilmiştir.

Genellikle Sinop'ta vazife yapan eğitimci ve idareciler tarafından kaleme alınan bu çalışmalar incelendiğinde, dönemin edebi varlığıyla dil zenginliğinin emsalleri arasında hiç de küçümsenmeyecek bir seviyede olduğu görülmüştür. Bu amaçla; söz konusu iki türe ait biçim ve muhteva hususiyetleri, gazetenin “sütun-ı edebi” köşesinde kaleme alınan parçalara ait örneklemeler ışığında dikkatlere sunulmuştur.

“Edebi Sütunlar”da Yayımlanan Mensureler

Edebî eser dil malzemesi ile vücut bulurken genelde “nazım” ve “nesir” gibi iki farklı anlatma tarzında okuyucu karşısına çıkar. Bu iki anlatma tarzı kendi içinde birçok “tür”e ayrılır. Edebî türlerin çeşitlenmesinde yeni sanatçıların, edebî toplulukların ve yeni edebî eserlerin etkisinin olduğu söylenebilir. Bunun yanında edebiyatın dışındaki gelişmeler de edebî türleri çeşitlendirmiş, yeni edebî türlerin doğmasını sağlamıştır. (Aktaş 1993, s.101)

“Her edebî eserin türe bir şeyler kattığı, türden ayrıldığı yönleriyle de çok az da olsa yeni türlere yol açtığı (Wellek1993, s. 210.)” gerçeğinin en bariz numunesi, mensurelerdir. Sözlüklerde “1.saçılmış, dağılmış. 2.ed.manzum olmayan, vezinsiz, kafiyesiz söz (Devellioğlu 2005, s.616)”, “1.neşrolunmuş, saçılmış, dağılmış, serpilmiş (Sami 2007, s.1412)”, “Düz yazı (Türkçe Sözlük 2005, s.1369)” şeklinde tanımlanan kavram; edebi tür olarak da şöyle bir çerçevede kurgulanmıştır:

“Sanatkârın ferdî ve şairane hislerinin bir şiir kadar ahenkli ve sanatlı cümle yapısıyla ifade edildiği; vezinsiz, kaftyesiz, mısrasız, çoğu gramer kaidelerine uygun cümlelerden müteşekkil; büyük bir duygu yoğunluğunun hâkim olduğu kısa nesir türü... (Çetişli, 1987, s. 117)”

19. yüzyılda Fransa'da Aloysius Bertrand'ın “*Gaspard de la Nuit*” adlı eseriyle (Dervişoğlu 1995, s.14) bir tür olarak ortaya çıkan mensur şiirin Türk edebiyatında ilk uygulayıcıları Servet-i Fünûn edebiyatçılarıdır. Mensur şiir, edebiyatımıza Fransız edebiyatından çeviri yoluyla

geçmekle birlikte, Türk edebiyatının geçmişi boyunca bu türe çok da yabancı olmadığını belirtmek gerekir. İsmail Çeşli, türün Türk edebiyatında yer bulmasında beş temel etken olduğunu belirtir:

“1. Divan ve Halk edebiyatındaki bazı nesir örneklerinin tesiri 2. Fransız edebiyatı tesiri 3. Şiir tercümelerinin tesiri 4. Tazimatla birlikte değişen şiir anlayışının tesiri 5. Servet-i Fünûncuların yeni bir üslûp ve ifade tarzı arayışlarının tesiri. (Çeşli, 1987, s. 120)”

Edebiyatımızda mensur şiir türünün ilk örneklerini veren Halit Ziya ise, mensur şiirlerinin yazılış şekline dair şu değerlendirmeyi yapar:

“Mensur şiir ne demektir? Herkesin düşüncesinde birbirine zıt olan bu sıfatla mevsuf; tıpkı ‘siyah kar, beyaz kömür, kuru su’ gibi terkip değil miydi? Mensur şiirler, kısa küçük, hemen fikre doğdukları gibi kâğıtların üzerine atıvermiş duygulardan, yolumun üstünde toplandıkları gibi teklifsiz, tasnifsiz, çizilivermiş gibi çizgilerden ibaret olacaktı. Bir nevi müsvedde... o kadar kısa, o kadar küçük olacaklardı ki uzun tasvirlerle, ağır süslere muhtaç olmaktan, dar anlayışlara sadece bir şiir heyecanı taşımakla iktifa edecek, sanki gönlünün helecan vuruşlarını iki elleriyle tutarak rüya döşeginden sadece bir gömlekle fırlayan bir genç kızın utangaç edasıyla, mahmur ve telaşlı, yarı uykuda yarı uyanık çıkıvereceklerdi. (Uşaklıgil 1989, s. 190)”

Bu değerlendirmelerden hareketle mensurenin, öncelikle yapısı yönüyle “nesir”e daha yakın olduğu söylenebilir. Fakat nesirdeki cümle yapısından farklı cümleler ile kurulur. Konuları “ferdî”dir. Konuların işlenişinde, “dil” malzemesi şairane bir şekilde kullanılır. Ahenk sağlanırken şiirin bazı özelliklerinden faydalanılır, özellikle “mevzun ve mukaffa” değildir. Mensurenin diğer nesir türlerinden en belirgin farkı “ritm” ve “ahenk”tir. Ahenk ve ahengi sağlamak için kullanılan unsurlar mensureyi, şiire yaklaştırır.

Bu türde duygu yoğunluğu hâkimdir. Cümle yapıları, seçilen kelimeler; bu duygu yoğunluğunu anlatabilecek niteliktedir. Konular ferdîdir, sosyal konularda dahi bir ferdî yön sezilir ki şiire yaklaşan bir yönü de budur.

12 Haziran 1338 (1922) - 26 Mayıs 1340 (1924) tarihleri arasında çıkan *Sinop Gazetesinin* 145 sayısı incelendiğinde, 39 adet mensureye rastlanmıştır. Farklı kalemlerin (Cemal Hurşid: 20, Cemal Uygur: 3, Numan Sabit: 2, E. Hakkı: 2, H: 2, N. A: 2, Mehmed Senai: 2, S. Hamid: 1, Suzan: 1, A. Şinasi: 1, A. Cevdet: 1, K. R: 1, A. A: 1) elinden çıkan bu mensurelerin, hem dış yapı hem de içerik bakımından farklılıklar ortaya koyduğu görülür.

İncelemeye tabi tutulan 39 mensureye, dış yapıları itibariyle genel olarak bakıldığında; bunların “kısa”lıkları öne çıkmaktadır ki bu da, türün belirleyici özelliklerdendir. Mensurelerin büyük

çoğunluğu tek sütundur. Yarım sütundan başlayıp dört sütuna kadar çıkan metinlerde, ortalama paragraf sayısı beştir. 13 paragrafa kadar uzayan metinler ise daha çok hikâye yoluyla anlatımı kullananlardır.

Metinler, “metin halkası, mana birliği, çekirdek” (Aktaş 1993, s. 47-55) şeklinde iç içe geçmiş paragrafların bir araya gelmesiyle oluşturulmuştur. Bu paragraflarda bir vaka, hal veya tabiat anlatılmaktadır. Esas anlatılmak istenen ruh hali ise umumiyetle sona bırakılmıştır. Measurelerin hemen hepsinde son paragraf diğerlerine göre daha kısadır. Beş measurede son paragraf tek satırlıdır. Bu tek satıra, ya tek cümle ya da birden fazla kesik cümle sığdırılmıştır. Metinlerin sütun dağılımını şöyle tasnif edebiliriz:

Tablo 1. Metinlerin Sütun Dağılımı

	Bir Sütundan Az Olanlar	Bir Sütun Olanlar	Bir Sütundan Fazla Olanlar
Mensure Sayısı	4	26	9

Gazetenin genellikle bir sütununu dolduran ve 3 ila 7 paragraf arasında değişen bu metinlerde dört farklı anlatım tarzı tespit edilmiştir: Tasvir yoluyla anlatım, hikâye yoluyla anlatım, teşbih yoluyla anlatım, doğrudan doğruya anlatım... Tasvir yoluyla anlatım, metinlerde en fazla (22 adet) tercih edilen anlatım yöntemidir. Daha çok tabiatın konu edildiği metinlerde karşımıza çıkan bu ifade tarzında, yazara ait “ben”in karamsar tavrı açıkça görülmektedir. A.Cevdet’in “Zeytinlikte” parçasında olduğu gibi, önce bir manzara tasvir edilir ve peşinden esas anlatılmak istenen ruh hali verilir:

“...Güneş ufka karıştı. Pembe sehabeleri, sakın denizi ve sandalları, yeşil ağaçları, zümriüt otları, muattar çiçekleri, nazik kuşları... hülasa bütün tabiatı bir daha selamladı ve battı... Uzaktan dalgalanıp gelen gramofon, ud sadaları şen bir gencin münir yanık gazelleri samiamı okşarken al bayrağının timsali olan kamer de semada hayli yükselmiş; nurlarıyla, yıldızlarıyla gurubun hoş manzarasını itmama çalışıyordu.” A.Cevdet, “Sütun-ı Edebi: Zeytinlikte”, Sinop gzt, S.59, s.1

Dört bölüm halinde kaleme alınan “Boğaz Levhaları”, günün zaman dilimlerinin ayrı ayrı tasviri üzerine kurgulanmıştır. Öncelikle “altın kanatlı kuş” tasavvuruyla verilen Boğaz’da, gün doğuşunun tasviri gayet estetik bir üslupla yapılır: “Sabahın ipek tülleri arasında istitar eden (örtünen) bu iki sahili güneş, -sanatında çok mahir bir ressam gibi- nurları ile yıkamaya ve yıldızlayarak fırçalamaya başladığı zaman Boğaz da, gecenin bakiye-yi züvk ü iştiyâkından

uyanarak yeni günün yorucu gürültülerine karışır.” C.H, “Sütun-ı Edebi: Boğaz Levhaları-1”, Sinop gzt, S.92, s.1

Diğer bölümlerde “Sabahın gürültülü meşgalesinden sonra, öğleye yakın Boğaz da, uyuşuk bir sükûn başlar... C.H, ‘Sütun-ı Edebi: Boğaz Levhaları-2’, Sinop gzt, S.93, s.1” ve “Boğaz akşamları taşkın bir velvele, hummalı bir gürültü ile başlar... C.H, ‘Sütun-ı Edebi: Boğaz Levhaları-3’, Sinop gzt, S.94, s.1” ifadeleriyle verilen günün belli kesitlerine ait betimlemeler, günün bitimine dair şiirsel bir zaman kesiti tasavvuruyla zirveye taşınır: “Boğaz geceleri; şiir, hüsn ü aşk, sevda vü gârâm gibi hayatın zevklerini, saadetlerini koynunda saklar... Trabya sırtlarından bir ibtisâm-ı nur u şegâf ile yükselen mehtab, sisler ve gölgeler arasından arz’a bakarken Boğaz’da, mesud lânelerin pencerelerinde tek tük ziyalar titremeye başlar. Biraz evvel bir donuk reng-i mübhemiyet altında susan denizin sathı, altın çarpıntılar, müzehheb mücellalarla oynar... kim bilir nasıl nermîn ü hâr bir elin temasından mütevellid bir zevk ü tınıyla haykıran piyano, muhite bir şiir-i zinde-gî saçar; mehtabın nurlarının teneffüs edemediği koyda saklanan bir sandaldan, hayatta bir zerre-yi sadakat bulamayan zavallı genç bir ses:

‘Bilmem ki safâ-yı neşe bu ömrün neresinde?’

Şâd olsa gönül bâri biraz son nefesinde!’ diyerek, süzüşli bir feryad ile niyâz ederken bütün bu terennümler, nağmeler muhite tîz ü tannâz akisler bırakarak kaçırlar.” C.H, “Sütun-ı Edebi: Boğaz Levhaları-4”, Sinop gzt, S.95, s.1

“Hayattan Bir Satır, Kahkahalar, Gurubda, Bir Saadet-i Gaibeye, Tali-i Nâ-sâzım, Aşk u Adem...” gibi birçok parçada görülen tasvire dayalı anlatım; “Sabahın ilk ziyâ-yı zerrîni, denizin sath-ı kebud-fâmını melekber nûzîşlerle taltif eder. Nesîm-i latîfin tesiriyle yaprakların ihtizâzından samiâ-nevâz bir ahenk-i muattar husule gelir... E.H, ‘Sütun-ı Edebi: İlkbahar’, Sinop gzt, S.52, s.2” ve “Asabî ve hırçın ıslıklı rüzgârlar, yalvarışlı iniltileriyle çamlar, müstehzi harharalarıyla dalgalar... bütün tabiat; bir müteverriminin üful eden hayatına gıpta-âlûd ve fakat sönük ve kuvvetsiz bakan mahzun gözlerine ne kadar benzer... A. R, ‘Sütun-ı Edebi: Sonbahar’, Sinop gzt, S.90, s.1” gibi mevsimlere dair ifadelerle, süslü ve ağır söyleyişin zirvesine doğru ilerlemiştir: “Atkaları paltoları arasına bürünmüş isteksiz ve münfail geçen yolcularda, beyaz karlar üzerinde yorgun u acûlâne kaçışan kuşçağızlarda, çâder-i ahdârından tecerrüd ederek kuru iskelet halini almış üryan ağaçların kıvrık dallarında, denizin asabiyülmizac ve mütehevvir soluyan homurtularında, esved-i sehâbın arasından bazen sıyrılan fersiz güneşin fani hüzmeciklerinde, geceleri arza kefenpûş bir mevta soğuk ve

solukluğu veren bî-his ü bî-şiir mehtabda... hasılı her yerde 'Kış! Kış!' feryâd u melâl iştikâsı var... C.H, 'Sütun-1 Edebi: Kış Kış!', Sinop gzt, S.115, s.2"

Bazı metinlerdeki tasvirî anlatımda ise oldukça sade bir üslubun tercih edildiği görülebilmektedir: *"Kozluk denilen bu köyün sarp yamaçlarına tırmanan yeşil otlar, kısa çalılar arasında koşunan sarı oğlaklar o kadar şen ve mesut görünüyordu ki!... Zonguldak'a yakın olmakla beraber onunla hiçbir münasebeti olmayan bu köyün önünden vapurumuz ağır ağır geçerken; hiçbir tarafa muhtaç olmaksızın geçinen, belki de ihracat bile yapan bu köyü kendime pek yakın buldum. Yeşil hareli dağlarında ağır ağır gezinen koyun sürüleri, geniş getiren mandalar ve inekler arasında bulunmak; sıçrayarak, çifte atarak koşarken tavukları ürküten buzağuları sevmek; çıplak tayların sırtlarına binerek gezen çocukların yanı başında olmak; ah birazcık da olsa buralarda bulunmak için pek şiddetli arzular duydum..." A.Ş, "Sütun-1 Edebi: Vapurda", Sinop gzt, S.57, s.1*

Anlatımda tahkiyeyi kullanan mensurelerde (9 adet) muhteva, bir olay örgüsü içinde verilir. Hikâyenin unsurları olan vak'a, mekân, zaman ve şahıslar kadrosunun kullanıldığı bu metinlerde; konuşmak, hayal etmek düşünmek gibi durağan eylemler vardır: *"Doktorun son sözlerini tekrarlıyordu. 'Açık ve saf hava... bol uyku, fazla iştihâ ile yemek, kitap; bilhassa kendilerini müteheyyiç ve müteessir edecek eser okumasınlar, maşallah, merak edecek bir şeyleri yok! Hepsi bu kadar...' Ya öksürdükçe ciğerlerinden kopup gelen kan pıhtıları ne idi? Sonra ağrıyan ve sızlayan göğsü, kesik öksürüklerle; hiç dinmeyen türlü uykusuzluk... bunların hepsi merak edecek şeyler değil miydi? ...Ne olur, diyordu, keşke Gülter gibi olaydım ah!.. Yaşasa idim, evet Gülter gibi... bir hizmetçi olarak hayata atılsa fakat ölmese idim!" C. H, "Sütun-1 Edebi: Gülter Gibi", Sinop gzt, S.83, s.2*

Vedide ile Vedat arasındaki platonik aşkı anlatan *"Kitabe-yi Sabavetten İki Sayfa"*da, küçük bir çocuğun yavru kuşunu koruma çırpınışlarını veren *"Ama Uyandırmayınız"*da, kızları Süreyya ve Zühre yıldızına tecrübelerini aktaran bir anne diyalogu ile *"Mehtab Diyor ki"*de, iki samimi arkadaşın vedalaşması üzerine kurgulanan *"Ayrılık"*ta, bir günlük cephe hayatının verildiği *"Aydın İlinde"* mensurelerinde de; tahkiye unsurlarının başarıyla kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda ele alınması gereken Cemal Hurşid'e ait *"Mart"* ve *"Nisan"* mensurelerinde ise, iki mevsim yaprağı müşahhaslaştırılarak *"dede-torun"* ilişkisi şeklindeki bir tahkiye kalıbıyla sunulmaktadır: *"Daima ölümü hatırlayan ve ademi gören bir pir-i fâninin daha yaşamaya ait hevesleri, yıpranmış çok eski elemeleri arasında artık öleceğine inanan Mart*

dede de; birdenbire çılgın ve teskini nâ-kâbil bir feverân gösterir, soğuk rüzgarları ve keskin fırtınalarıyla coşar... Mart dede; hafidesi istikbâle hazırlanırken ak saçlarını toplar, ızdırârî bir şefkatin neş'e-yi zinde-gîsi ile buruşuk çehresi arasında susarak Nisan kızını bekler." C. H, "Sütun-ı Edebi: Mevsimden Bir Yaprak-1: Mart", Sinop gzt, S.98, s.1

"Nisanda bütün arz, daldığı âtil ve rehavetkâr uykusundan uyanır. Her yerde bir hayat-ı zinde-gînin titreyişi nazara çarpar... Bu haliyle Nisan; 'Mart'ın, ihtiyar ve buruşuk yüzlü dedesinin elini öptüğü zaman, tıpkı mektepten dönen bir küçük kızdır... Nisanın semâ-yı sâf u râkidini de bazen bir sehâb-ı melâl kaplar, sonra gözyaşları dökülür. Ağlayışında o kadar muannid ve hırçın bir mebzuliyet vardır ki yağmur günlerce devam edecek, tufan olacak zannedersiniz; fakat bu, iki dakika sürmez. Aniden bulutlar dağılır ve güneş arza güler, güler..." C. H, "Sütun-ı Edebi: Mevsimden Bir Yaprak-2: Nisan", Sinop gzt, S.101, s.1

Teşbih yoluyla anlatıma sahip mensurelerde (3 adet), birbirinden bağımsız gibi görünen iki metin halkası, temayı vermek için kurulan bir benzetme ifadesiyle birbirine bağlanır. Bu yolla, tabiata ait bir unsurla insan hayatı, geçici ve değersiz oluşu bakımından birbirine benzetilerek anlatılır: "...Güneşin ilk harareti altında billur zavallı jaleler ölümlerinin takarrurunu düşünmekle titreşir ve süzülürler. Biraz sonra da elmas zerrecikleri renksiz, şuursuz bir damlacığa kalb olur... O; ebediyete kadar mehasinini, füsununu billuri zerrecikler arasında saklarken bizim önümüzden akan seyl-i şuuna zebun u münkad ruhlarımız tahatturlar, hüsrânlar, cevr ü cefalar, bir sürü serd ü kerem-i hayat ile dolar ve boşalır. Bir jalenin ömrü kadar hayatımız süreksiz fakat giryesiz, lekesiz olabilseydi ah!.." C. H, "Sütun-ı Edebi: Jalenin Ömrü", Sinop gzt, S.85, s.1

"Hayat, bir azâb-ı durâdur ve bizler de âvâre-yi giryân, büyük hicran fırtınalarının sürüklediği bir gubâr-ı nâçiz; sonra da, sürüklene sürüklene nihayet mahv olmağa mahkûm gözyaşı, elem ü giryeye zerrecikleri değil miyiz..." Suzan, "Sütun-ı Edebi: Bir Mektup'tan", Sinop gzt, S.87, s.1-2" ifadesinde, insanın hayat karşısındaki acziyetini yansıtan olumsuz benzetmeler sıralanırken; bir başka mensure de, yine gurbetin acı yüzüne ait karamsarlık teşbihleriyle doludur: "*Pek yakın aşınanız, gönül yoldaşınız bir zavallı muhtazarın, son nefesinin çirpınarak dudaklarından uçtuğu, son şehîkinin bir enîn-i süzîş ü hüsrânla sustuğu zaman, onun uğultudan mütevellid kalbinizde hissettiğiniz acıya, hayf u esefe, gurbet akşamları ne kadar çok benzer... Bu yaşlı, matemkeş akşamlar, boğucu sıcakları ile terletici bir diyâr-ı cehennemın leyâl-i hâr-tehîsinde görülebilen efsane rüyalar gibi, bir hülyâ-yı serâb; inkisâr-ı ferdâ ile başlayan bir ızdırab; mütemadi aldanmaktan ve namütenahinin hiçliklerinden toplanmış birer zerrât-ı azâb u müebbettir."* C. H, "Sütun-ı Edebi: Gurbet Akşamları", Sinop gzt, S.86, s.1

Doğrudan doğruya anlatım yoluyla oluşturulan mensurelerde (5 adet) ise, “*tasvir, teşbih, tahkiye*” gibi unsurlara başvurmadan, anlatılmak istenen duygu veya düşünce, genelde sade bir söyleyişle metnin tamamına yansıtılır: “*Bilmem size bundan bahseden oldu mu? İrade ve azim deyince gözümün önünde her milletin tarihi ayrı ayrı resmigeçit yapar... Tatsız ve heyecansız inkılap maceralarıyla esneyecek olan müstakbel nesle tarihin en çok hatıralarda yaşayacak hediyesi Türk’ün nihayetsiz irade ve azmiyle hazırlanan ve başarılan mukaddes inkılaplar olacaktır. İrade ve Azim; memlekette şahsî saltanatlar kurmayı tasarlayan, derebeyliğin zihniyetiyle yaşayan mevcutlara da artık imkân-ı teneffüs vermeyecektir.*” S.Hamid, “Sütun-ı Edebi: İrade ve Azim” Sinop gzt, S.74, s.1

Daha ziyade durum veya kavramlara dönük kullanılan bu anlatım tarzı; -çocukların geleceğine dair beklentileri aktaran “*Bugünün Ufaklıkları İçin*”, yeni çıkan bir eseri tanıtan “*Bulutlar İçinde*”, işgal dönemi İstanbul’una dair bilgiler veren “*Mesud İstanbul’a*” örneklerinde olduğu gibi- bazen bir kişi veya yere ait bilgilendirme amacıyla da kullanılmıştır: “*Şehid-i mübeccel Sinoplu Yüzbaşı Cemil Bey’e: Ey kafle-yi şühedaya iltihak eden vücûd-ı pür-nûr! Nazarların; Rumeli sahillerini, Çimenlik tabyasını, şu an karşımda bir heyula gibi duran Anafartalar’ı gezdikten sonra, nihayet Sakarya Çaldağı-Çardaktepe muharebelerinde sükûn buldu. Korkma ki hâb-ı ebedine götürülürken, nisyân-ı müebbede gömülmedin. Mazi, yâd-ı yetiminde ebediyyen yaşayacaktır. Sonra sen bütün bir memleketin kalbinde şehâmetinle, büyüklüğün ve kudretinle yatıyorsun.*” C.U, “Sütun-ı Edebi: Kalbî Tahassüsler” Sinop gzt, S.122, s.1

Mensureler; yapısı yönüyle “nesir”e daha yakın olmakla birlikte, ritm ve ahenk kaygısının da etkisiyle, ses ve kelime tekrarlarına dayalı şiirsel bir söyleyişle kaleme alınır. Özellikle metin içinde sürekli tekrarlanan bazı motiflerin -*Gurubda, Kahkahalar, Gurbet Akşamları*... parçaları gibi- hem metin başlığı olması hem de aynı kelimelerin ilgili parça içinde tekrar hatırlatılması; şiirsel üslubu oluşturmada seçilen en belirgin yöntemdir. Ancak, terkiib ve kelime tekrarlarında başvurulan sıfat veya bağlaç kullanım yoğunluğu da, musikiye dayalı bu söyleyişi desteklemektedir: “*Oh gurub... uzaklardan gelen bir vaveylâ-yı mûnîs, bir sada-yı samia, bir lahn-ı berceste... evet gurub; sen bir matbaa-yı bedâyî, rengîn ü sihr-âlûd bir rehavet, zalâm-ı şâm içinde ecsâm-ı hayal-perver bir cism-i latîf, bir aşinâ-yı ruh, bir tayf-ı kâzib...*” A. A, “Sütun-ı Edebi: Gurubda”, Sinop gzt, S.75, s.1

Terkiplerin önüne getirilen altı çizili sıfatlar, bağlaçlar ve terkiplerdeki ünlü-ünsüz ses tekrarlarıyla sağlanan bu armoni; bazen de dış dünyadan içe yönelişin tesiriyle tabiatın

müşahhaslaştırıldığı hitab ve sorgulama tarzı bir üslupla ortaya konulur: “...*İsteseydin!.. bahar ve güneş, kürre ve ecram... sen istemiş ve arzu etmiş olaydın... saadetimize birer demet ezhar-ı bahar ile şiirler, handeler, neşideler fısıldayarak seni takdise, beni tebrike koşarlardı... İstedin fakat ben?... arzularına ne için matbu bir köle, bir esir ve ne için?... sen de bana; bir melike, bir sultan olamadın?* C.H, “Sütun-ı Edebi: Bir Saadet-i Gaibeye”, Sinop gzt, S.73, s.1

Bireysel (30 adet) ve toplumsal (9 adet) temaları ele alışı yönüyle metinlere bakıldığında, ferdi temaların ağırlıklı olarak işlendiği ve sosyal temalara bile bireysel izlenimler şeklinde yaklaşıldığı görülür. Metinlerde; genellikle güzelliklerden, aşktan, kavuşmaktan, kısacası hayattan, yaşamaktan zevk alamayan, her an hüznlenmeye hazır, bedbîn bir ruh hali anlatılır. Tespit edilen tüm temalar, bu ruh halini yansıtır. Bu ruh hali; karamsar, içe dönük ve hayat karşısında pasiftir, mücadele gücünden mahrumdur.

Mensurelerde, muhtevanın aşk teması etrafında yoğunlaşması dikkat çekicidir. Çoğunlukla hayattan, aşksızlıktan, aradığı aşkı bulamamaktan şikâyet eden bir ruh hali metinlere hâkimdir. Bu yüzden yaşamak -*Aşk u Adem, Bir Saadet-i Gaibeye, Tali-i Nâ-sâzım, Bir Mektup'tan...* mensurelerinde olduğu gibi-, böyle kimseler için bir yüküdür; elinde olsa yaşamak istemez. Her metinde tek bir temanın işlendiği söylenemez. Temalar metin içinde birbirine karışmış, aşk teması diğer temalara zemin hazırlamıştır. Ancak mensurenin ana ve vazgeçilmez teması aşk; “*beşeri ve karşı cinse duyulan sevmeye ve sevilme arzusu, ayrılık acısı, hatıralar*” gibi tali duygularla bütünleşmiş bir terkip halinde verilir: “...*Bu melûl, hazan-efzâ akşamların, aşinalara, hem hislere ızdırarî bir firak ü tahassürle bî-kayd ü bigâne gözüken, seyr-i şuuna bir mutavaat-ı acz ile boyun eğdiren avare ve derbeder ruhunun bütün boşluğunu; zavallı, hüviyetinin hiçliğini, gaib ellerin mukavemet-sûz acılarını, ye's ü iştiyakını, şebâbın en mübrem sevda-yı ihtiyacını, kimsesizliğini sezdirenen âmâl-i matmure-yi mazi üzerinde bir sünûh-ı ferda ile müteselli gezdiren tılsımlı, nâ-mukavim sihirli büyüleri var sonra da?... 'belki yarın!...' diyerek sürünen ve sürüklenen kaç bedbaht ve Kim bilir ah!... ne kadar mahkûm-ı saadet zavallı emelleri var!...*” C.H, “Sütun-ı Edebi: Gurbet Akşamları”, Sinop gzt, S.86, s.1

Kaçamak bir bakış ya da tebessümle başlayan platonik aşklarda bile aynı kader yani başlamadan biten saadet hayalleri görülür: “*Birbirlerine karşı masumâne, melekâne muhabbetler izhar ile şuhâne musahabelerle zevkyâb-ı sürûr oluyordı. İşte şu vecihle güzêrân etmekte ve kendilerince pek kıymettar sayılan bu eyyâm-ı pür-ibtisâm heyhat ki pek çabuk zevâl buldu.*

Dilsûz bir müfarakâtin heyelânîsiyle intiha-pezîr oldu... Ben de bu ayrılığın şahidi oldum. Bir müddet sonra defter-i hatıratıma Vedide lisanından şu manzumeyi kayd u ilave ettim:

İftirâkıdır sebab feryâdına rûz u leyâl

Derd ü hicrandan halâs olmuş baîdü'l-ihimâl

İştigâl ettikçe dilde âteş-i hüzn ü melâl

Bî-huzûrum, girye-bârım, gör ki hâlim gör ne hâl

Artar eksilmez bu feryâdım benim bulmaz zevâl” E.H, “Sütun-ı Edebi: Kitabe-yi Sabavetten İki Sayfa”, Sinop gzt, S.47, s.1

Ayrılık, sadece mâşukundan ayrılan âşık için değil, iki dostun vedalaşması bağlamında da katlanılması zor bir duygu olarak ele alınmıştır: *“Necdet en ciddi arkadaşlarımdandı. Bir gün ansızın, kendisinin âsûde ve mesud memleketten ayrılacağını, yabancı bulunduğu bir diyara gideceğini söylediği zaman çok müellem bir haber almış gibi beynimden vurulmuşa döndüm. Damarlarımdaki kanın birdenbire dûgark hareket etmediğini hissettim... heyhat bundan sonra ruhumda bir boşluk-ı ebedi, bir kalp sızısı vardır.”* Ekrem Sururi, “Sütun-ı Edebi: Ayrılık”, Sinop gzt, S.71, s.1

Aşk ve ayrılık temalarıyla örgülenen sacayağının vazgeçilmez üçüncü unsuru kadındır. Ancak kadın, sadece acı çektiren bir varlık değil, bazen o acıya katlanmak zorunda kalan veremli bir genç kız (Gülter) hatta hayat tecrübesiyle dolu müşfik bir anne olarak da esere yansıtılır: *“Zühre ile Süreyya, Mehtaba arzı göstererek sordular: -Niye bu kadar çok bakıyorsunuz? Esrarlı bir karanlıktan, ebedi bir mezarın sükûnundan başka bu siyah hiçliklerde sanki ne görüyor, ne işitiyorsunuz?*

Mehtabın dudaklarından müstehzi bir tebessüm uçu: -Tecrübesiz kızlarım... Sizin bu siyah ve bî-hareket gördüğünüz boşlukta neler oluyor yazık ki bilmiyor ve görmüyorsunuz! Bakın anlatayım...

Mehtab bir dakika sustu. Zühre ile Süreyya, gördükleri manzara karşısında mütevahhiş titreşiyorlardı. Sıcak rüzgârlar arasında Mehtabın füsunlu sesi tekrar işitildi: -Korkmayınız kızlarım, dünya zîruhları bizden çok bedbahttır fakat hüsrân, onlara ebedi birer tesellidir.” C. H, “Sütun-ı Edebi: Mehtab Diyor ki”, Sinop gzt, S.103, s.1

Mensurelerde, ferdî temalar doğrultusunda, tabiat da bir hayli yer tutar. Tabiat; duyguların etkili terennümü için bir vasıta, bir dekordur. Tabiatın anlatıldığı measurelerde sistemli olarak önce tasvirler yapılmış, peşinden ona uygun ruh hali -*Jalenin Ömrü, Ömrün Jalesi, Bulutlar İçinde, Bir Mektup'tan...* measurelerinde olduğu gibi- anlatılmıştır. Bu tasvirlerde anlatılan tabiat, genellikle, kasvetli ruh haline kapı aralamaktadır: “*Solgun çiçekler... Kim bilir hangi mesud bir hatıranın bakiye-yi şiir ü hülyası ile, daha ne kadar bu masanın dikiş kutusu içinde kalacak, belki de bir gün mazi ve her şey unutulmak mecburiyeti önünde, zavallı; sen de mecruh bir kelebek gibi, sokağın yağmurları arasına atılıp kalacaksın kim bilir? Zavallı solgun çiçek!.. Siz yine bizden çok daha mesud, çok daha bahtiyarsınız!.. Çünkü şu hayatımızın sizin kadar kıymeti, şiiri, sevgisi, solgun bir çiçek kadar saklanmaya değeri yok.*” N. A, “Sütun-ı Edebi: Solgun Çiçekler”, Sinop gzt, S.84, s.1

Fakat tabiata dair bu menfi duygulanışın, özlem ve kavuşma merhaleleriyle, olumlu bir mecraya da sevk edildiği olmuştur: “*...Vakta ki beni, hislerimi henüz tahlil edemediğim bir yaşında Sinop'tan ayırarak İstanbul'a ve daha uzak memlekete götürdüler. O zaman denizin bütün güzelliklerinden, renklerinden, dalgalarının musikisinden, mahrum kaldım. Uzaklarda da deniz vardı fakat benim memleket denizim gibi değildi... Bilmem bu hasret kaç sene devam etti. Bir sabah kendimi Sinop'a hareket etmek üzere olan bir vapurun güvertesine attığımda duyduğum sevinci tariften acıydım. O, Leyla'sına kavuşmaya giden Mecnun'un duyduğu sevinç kadar ilahi idi.*” M.S, “Sütun-ı Edebi: Benim Denizim”, Sinop gzt, S.78, s.1

Tabiat; hem bir kaçış yeri olması hem de duyguların ifadesine aracılık etmesi yönüyle, yazarın duygularına göre şekil alan sübjektif bir varlıktır. Dolayısıyla tabiata ait zaman dilimlerine -*İlkbahar, Sonbahar, Kış! Kış, Mevsimden Bir Yaprak-1: Mart, Mevsimden Bir Yaprak-2: Nisan...* measurelerinde olduğu gibi- dair anlatımlar da, bu hissi dalgalanmaların tesiriyle oluşturulmuştur: “*Güneş maverâ-yı cibâle çekilirken dağlara, vadilere çöken sükûnet, kubbe-yi semada ra'sedâr zühre; bütün etraf u civarın lâhûtî feyz ü vecd-âveri içinde görününce, mebhud olurum... İşte o vakit ortalığı hazîn ü esrarengîz bir samt u sükûnet kaplar. Artık ben de bilmem nasıl bir his ile me'lûl ü mahzûn düşünmekteyken rüzgâr-ı matemî bir şemâtet ile ağlar; sesiz ü sedasız semada süzülüp gider...*” A.A, “Sütun-ı Edebi: Gurubda”, Sinop gzt, S.75, s.1

Ancak çoğu measurede tabiat, muhtevayı belirleyen aslî unsur değildir. Yazarın ruh haline göre şekil alan tabiat; duyguların etkili terennümü için bir vasıta, bir dekordur. Tabiatın anlatıldığı

bu parçalarda, -sistemli olarak- önce tasvirler yapılmış, peşinden ona uygun ruh hali anlatılmıştır: “...*Biliyorum; bahar ve çiçek, ıtır ve rayihaya muadil her tarafta bir elem kokusu, ezeli bir cefa duygusu ile muazzapsın... Derelerde dinlenen uzlet ve sükûn arasına; melül melül adeta bir enîn gibi akseden kaval sesleri, zavallı kalp sütresini insafsız bir hançer ile deşiyor. Ve sen, kalbinde hançer, gönlün ve göğsün kan içinde ızdıraplarına biraz şifa ve teselli aramak için avare koşuyor, تنها sahillerde dolaşıyorsun, ne yazık ki?... nasiye-yi tali'in tecelli-yi ma'kus elemlerinin, her yerde, yeşil meşcerenin en kuytu sükûnunda, sisli derelerin en coşkun aktığı bir kenarda, dalgaların munis serildiği kumlu sahillerde bile sana ve çok hassas hüviyetine daima hıçkıran ve inleyen bir nevâ-yı elem fısıldıyor...*” C. H, “Sütun-ı Edebi: Gurbet Yolcusuna”, Sinop gzt, S.102, s.1

Tabiata ait tasvirlerin karamsar ruh halini yansıttığı metinlerde, “*yalnızlık-kaçış-ölüm*” üçlemesi; -*Gözüm Yoktur, Zeyinlikte, Hayattan Bir Satır, Kahkahalar, Tali-i Nâ-sâzım...* mensurelerinde olduğu gibi- hayat karşısında pasif, içe dönük ruh haline sahip bireylerin ortak kaderi şeklinde verilir: “*Evet; hicran, hicran, hicran... zaten ömrümüz başka nedir ki Füreydâ? Ayrıldık... senelerce mütemadî bir azabın, mütezâid hüsrân u ekdârı ile yaşadım. Sen de 'Gönlüm şeb-i yeldâ-yı firkatinden usandı / Her gördüğü mehpâreye baktı sen sandı' demiyor musun? Hayat, bir azâb-ı durâdur ve bizler de âvâre-yi giryân, büyük hicran fırtınalarının sürüklediği bir gubâr-ı nâçiz; sonra da, sürüklene sürüklene nihayet mahv olmağa mahkûm gözyaşı, elem ü girye zerrecikleri değil miyiz?*” Suzan, “Sütun-ı Edebi: Bir Mektup'tan”, Sinop gzt, S.87, s.1-2

Mensurelerin özünde hissi teessürlerin ifadesi amaçlanmakla birlikte, toplumsal duyuşun tezahürü söyleyişlere de rastlanılmaktadır. Bu parçalar incelendiğinde, tarihi seyrin bir yansıması olarak, milli mücadeleye dair kahramanlık levhalarının öne çıktığı görülür. Kurtuluş mücadelesinin son dönemlerinde halkı topyekûn direnişe çağıran metinlerin -*Öç ve Aydın Marşı, Aydın İlinde, Mesud İstanbul'a...* parçalarında olduğu gibi- yanında, bir şehidin tahassürünü yansıtan hamasî -*Şehidin Nazarı, Aydın İlinde, Mesud İstanbul'a...* parçalarında olduğu gibi- söyleyişler de; metinlerde işlenen konular arasında yer almaktadır: “*Ey kafile-yi şühedaya iltihak eden vücûd-ı pür-nûr! Ey şehid-i mağfur! Nazarların; Rumeli sahillerini, Çimenlik tabyasını, şu an karşımda bir heyula gibi duran Anafartalar'ı gezdikten sonra, nihayet Sakarya Çaldağı-Çardaktepe muharebelerinde sükûn buldu. Hasretzede ruhum mahzun u müteellim, kalbim senin hatıratın ve şehametle dolu mazinle meşgul ü mağbun... Korkma ki hâb-ı ebedine götürülürken, nisyân-ı müebbede gömülmedin. Mazi, yâd-ı yetiminde ebediyyen*

yaşayacaktır. Sonra sen bütün bir memleketin kalbinde şehâmetinle, büyüklüğün ve kudretinle yatıyorsun.” C.U, “Sütun-1 Edebi: Hürmetler ve Fatihalar” Sinop gzt, S.122, s.1

Sinop Gazetesinin 1338-1340 tarihleri arasında çıkan 145 sayısındaki bu mensure yoğunluğu (39 adet), dönemin revaçta olan bir yazı türüne kayıtsız kalınmadığını gösterdiği gibi, söz konusu türün biçim ve muhteva yoğunluğunu da ortaya koymaktadır. Muhtevanın hususiyetine göre değişen isim ve fiil cümlelerinin oranları, yazarlarının bu türe karşı bilinçli tercihlerde bulunduğu da göstergesi olmaktadır.

“Edebi Sütunlar”da Yayımlanan Şiirler

Gazetenin sütunlarında yoğun şekilde (35 adet) kendine yer bulan diğer edebi tür de şiir olmuştur. Farklı kalemlerin (N. Sabit 4, A. Ali 3, R. Fani 3, E. Hakkı 2, H. 2, M. İsmet 2, Turgut 2, H. F 2, Dede 2, Refi 1, S. Emin 1, Remziye 1, M. Şeref. 1, Abdülhamit 1, C. Hurşid 1, S. Rifat 1, A.D 1, Şakacı 1, S. Cemal 1, Siraceddin 1, A. Suad 1, A. Hakkı 1, A.S 1) imzasıyla çıkan şiirler, biçimsel yönden ele alındığında; ölçü yönüyle, hece ölçüsünün (24 şiir) ağır bastığı görülür. Farklı hece kalıplarının değişken duraklarla denendiği (8+8 / 7+9 = 16lı: 1 adet, 8+7 / 7+8 = 15li: 3 adet, 7+7 / 8+6 = 14lü: 4 adet, 6+5 / 4+4+3 = 11li: 7 adet, 4+4 / 3+5 = 8li: 5 adet, 4+3 / 3+4 = 7li: 4 adet) şiirlerde; düz-çapraz-mani tipi uyak, tam ve zengin kafiye ile redif kullanımı göze çarpar. Klasik şiir özelliklerinden beyit (7 adet) ve dördlük (23 adet) yanında, beyit sayısı değişken bentlere (5 adet) de yer verilmiştir:

“*a* İştirim her zaman (7), âşıkların dilinden (7)

a Çıkmuş bir Sarı Sultan (7), iç Türkistan ilinden(7)”⁸ A Suad, “Sütun-1 Edebi: Sarı Sultan”, S.82, s.1

“*a* Rabbimin (3) bu eseri (4)

b Biricik (3) yıldızımdır (4).

a Dört yaşında (4) bu peri (3)

b İşte benim (4) kızımdır (3).” H.F, “Edebi Sütun: Kızım”, Sinop gzt, S.121, s.1

“*a* Nağmerd çizmesiyle çiğnendi (9), bütün makaddesatın (7)

a Unutuldu alemleri (8) titreten o ünlü adın (8)

⁸ **Satır başı küçük harf:** uyak düzeni / (rakam): durak / çizgi: redif / çizgi: kafiyeyi göstermektedir.

a Bak! Harabeye döndü (7), cennet gibi mamur bilâdın (9)

b Yetiş düşman zulmüyle inler (9), yanarken bunca dindaş (7)

b Allah Allah diyerek (7) bombanı fırlat ileri arş (9)!” N. Sabit, “Sütun-ı Edebi: Cihat Yolunda”, Sinop gzt, S.13, s.1

“a Güle zambak (4) dedi bir gün (4):

a Kiskanarak (4) ölgün ölgün (4)

b Sen şehidin (4) kanı mısın (4)?

b Yoksa Türk’ün (4) şanı mısın (4)

c Gül dedi (4), ben iki rengim (4)

d Hem beyazım (4) hem kırmızı (4)

c Yoktur arzda (4) benim dengim (4)

d Ey çiçeğin (4) beyaz kıızı (4)” Mehmed İsmet, “Sütun-ı Edebi: Gül İle Zambak!”, Sinop gzt, S.65, s.1

Aruzla yazılan 11 şiire bakıldığında, şiirlerde muhteva ön planda olduğu için, biçimsel arayışlara girilmemiş ve aruzun iki klasik kalıbı ortak olarak kullanılmıştır. Beyit nazım birimiyle kaleme alınan 6 şiirde (Son Hitab, Venizelos’a, Sen, Muamma-yı Hayat, Merhamet Rahmettir, Ulu Gaziye, Neva-yı Esef), heyecanlı fitratı çağrıştıran kısa ama seri şiir söyleme vezni olan bahr-i remel (feilâtün / feilâtün “feilatün” / feilâtün / feilün) kullanılmıştır:

“Hayatı pek severim, olsa da râhik-i siteğim

v v - - / v v - - / v v - - / v v - -⁹

Hayata hemdem olur, handeli, şehik-i kaseğim”

v v - - / v v - - / v v - - / v v - -

R. Fani, “Sütun-ı Edebi: Muamma-yı Hayat”, Sinop gzt, S.63, s.1

Diğer 5 şiirde (Unutma, Felah Yolunda, Var, Hüsn ü Aşk, Tarih-i Zafer) ise, biraz daha uzun cümlelerle yazmaya müsait olan aruzun şen şakrak vezni bahr-i hezec (me’ûlü / mefâilü / mefâilü / feülün) kalıbı kullanılmıştır:

⁹ v: açık heceyi, -: kapalı heceyi, /: durakları göstermektedir.

“İnsan ne kadar olsa mürüvvet ile meftûr

- - v/v - - v/v - - v/v - -

Mağlûb-ı tefekkür, emelî efza mı hoşdûr?”

- - v/v - - v/v - - v/v - -

R. Fani, “Sütun-ı Edebi: Hüsn ü Aşk”,

Sinop gzt, S.67, s.1

Gazete sütunlarını dolduran şiirlerde, her devirde görüldüğü gibi, ahengi sağlayacak ünlü (asonans) ve ünsüz (aliterasyon) harf hatta kelime ya da dize tekrarlarına (tekrir) başvurmuştur. Özellikle aruzlu şiirlerde, muhtevaya bağlı olarak, sert ünsüzlerle ağızdan rahat çıkan ve musiki değeri yüksek uzun ve kalın ünlülerin tercih edildiği mısralar göze çarpar:

“Gülzâr-ı fenâ içre gönül sanma safâ var!

Aldanma sakın goncasına hâr-ı cigâ var!

Âfâk-ı beşerde dolaşan ebr-i sinemden

Umran-nûmâ bekleme, bârân-ı belâ var!”

Reşid Fani “Sütun-ı Edebi: Var!”, Sinop

gzt, S.71, s.1

Heceli şiirlerde de, tüm ince ünlüler (e-i-ö-ü) ile (l-v-s-ş-y) gibi akışkan ünsüzlerin bir araya getirildiği bir musikinin tiz notası kıvamında söyleyişler denenmiştir:

“Hay bey oğlu vezir oğlu

Yeşil gözlü emir oğlu

Ben bu dilden anlayamam

Türkçe söyle şehir oğlu”

A.S, “Sütun-ı Edebi: Köylü Kızı ile Şehir Uşağı”, Sinop

gzt, S.61, s.2

Hem heceli hem aruzlu şiirlerde rastlanan kelime tekrarları, dize sonlarında redif olarak yer aldığı gibi, dize başlarında da ahenk oluşturucu bir unsur şeklinde kullanılmıştır:

“İşittim ki: Annelerin karınları deşilmiş!

İşittim ki: Şehitlerin mezarları eşilmiş!

İşittim ki: Kelamullah yırtılarak yakılmış!

İşittim ki: Yavrucaklar süngülere takılmış! N.S, “Sütun-ı Edebi: Ülkenin Kurtuluşu”, Sinop gzt, S.58, s.1

“Heykeltıraşın mermer parçasından eserini oluşturması gibi, şair de, kelimelerin seçimi ve kullanımıyla şiire ulaşır.” gerçeğinden hareketle, bu çalışmaya konu edilen otuz beş şiirde, gerek cümle yapıları ve kelime kadroları gerek (anlatma, gösterme, duyurma, hissettirme, çağrıştıma) yöntemleriyle dil göstergelerinden faydalanılarak oluşturulan ses ve söz kalıpları (imge) yönüyle oldukça zengin ve değişik kullanımlar gözlenmektedir. Özellikle “*his ve heyecan devresinin mahsulü*” diyebileceğimiz bireysel temalı şiirlerde, Ahmet Haşim’in zirveye çıkardığı “*dış dünyayı manevî varlık haline koyma*” anlayışının tezahürü terkiplere sıkça rastlanır:

“enzâr-ı tahassün, encâm-ı tefekkür, merhale-yi ömür, şebistân-ı mahûfî, ‘ikâl-i hayat, ferdâ-yı memât, zill-ı meâsi, hufre-yi târ” R, “Sütun-ı Edebi: Unutma!”, Sinop gzt, S.64, s.1

“enzâr-ı beşer, güzlâr-ı fenâ, hâr-ı cigâ, âfâk-ı beşer, bârân-ı belâ, ebr-i sine, derd-i dil-sâz, dest-i ezâ, hurs-ı münâfî, dâm-ı dehr, takdîr-i Hudâ, ta’mik-i nazâr, mir’at-ı cihân, şehrah-ı gınâ, envâ’-ı huffâ, şifâ-yı bekâ, habbe-yi âb, erbâb-ı dehâ, mâye-yi adem, meyl-i hevâ, esrâr-ı şu’ûnât, ehl-i yakîn” Reşid Fani, “Sütun-ı Edebi: Var!”, Sinop gzt, S.71, s.1

Özellikle aruzlu şiirlerde rastlanan bu terkiib yoğunluğu, şiir dilini de etkilemiş ve filimsi ya da bağlaçlarla uzatılan birkaç dizelik ifade kurgusuna (anjambeman) başvurulmuştur:

“Hak verse de sana servet ü ikbâl ü saadet

Hep bildiğine, sevdiğine mün’im olursun.

Âlâm-ı bî-nev’ini öğrenesin ki âdet

Etmez de nefsine yine sen mükerrim olursun” Reşid Fani, “Sütun-ı Edebi: Hüsn ü Aşk”, Sinop gzt, S.67, s.1

Heceli şiirlerde ise, iki dizeyle kurgulanmış uzun ifadeler de bulunmakla birlikte, daha ziyade tek yüklemlilikli kurallı cümle yapısının tercih edildiği görülür:

“Doğan günü bize önce çayır kuşu müjdeler,

Şen ötüşü ilkbaharda dinlemeye pek değer...

Bu ahengi duyabilen gerçekten de bahtiyar,

Sabahları erken kalkan, zevkten başka ne duyar?” A.Ali, “Erken Kalkın”, Sinop gzt, S.50, s.1

İnceleme konusu 35 şiir, muhteva yönünden ele alındığında, dönemin sosyal ve siyasî yapısının tezahürü gereği, milli duyguları ele alan şiirlerin (16 adet) öne çıktığı görülür. Milli Orduya ithafen (*Cihat Yolunda, Ahmet Çavuş'un Destanı ve İkinci Destanı, Hatıftan Bir Ses, Akdeniz Kıyılarında, Muzaffer Kağrı, Sakarya, Ülkenin Kurtuluşu, Venizelos'a...*) yazılan şiirlerde, mutlak zaferin çok yakın olduğu ve çekilen acıların son bulacağı inancı dile getirilir:

“Şarkın sînende kudurmuş hortlağını birden;

Süngünle harab eyledin, inmiş gibi gökten!..

Bursa'nda yatan türbe-yi ecdad sana hayran;

Hayran sana ruh-ı nübüvvet, ruh-ı şehidân!..

Ağlıyorken şâd etti bizi nusreti Hakk'ın,

Hakk'ı ferâmuş edip gururlanma sakın!

Bu belalı gecenin işte şanlı sabahı,

Kutularım, yüce millet... bu yevm-i felahı!”

N. S, “Sütun-ı Edebi: Felah

Yolunda”, *Sinop gzt*, S.17, s.1

Bu silsilenin devamı mahiyetinde kaleme alınan şiirlerde ise, Atatürk'e ithaf edilen mısralar vardır. Sinop İnas Mektebi talebeleri, atlas üzerine işlediği dörtlüğü “*Mustafa Kemal, müşir-i millet*” dizesiyle bitirirken, A. Hakkı da “*Ulu Gaziye*” şöyle seslenir:

“Ey muhterem ulu gazi Kemal Paşa!

Sen celadet ü satvetinle bin yaşa!

Yaşasın muhabbetle adın her zaman

Vermeyiniz hain düşmana eman...”

A Hakkı, “Sütun-ı Edebi: Ulu Gaziye”,

Sinop gzt, S.66, s.1

Toplumsal içerikli şiirlere, A.Ali'nin “*Çocuklarımız İçin*” alt başlığıyla kaleme aldığı üç didaktik parça da eklenebilir. Çocuklara çalışmanın (*Çiftçi Türküsü*) ve vaktinde yatıp kalkmanın (*Erken Kalkın*) önemi vurgulandığı gibi, manevî telkinlerde de bulunulur:

“Varsın, birsin Allah'ım,

Sensin benim penahım!

Sensin eden var'ı var;

Bu herkese âşikâr!

Sen her şeyi görürsün,

Kalpleri hep bürürsün.

Affet beni Allah'im,

Az değildir günahım!"

A.Ali, "Cenab-ı Hak Hazretleri", Sinop gzt, S.51,

s.1

Şiirlerde yoğun şekilde işlenen diğer temalar, aşk (4 adet) ve kadın (4 adet) şeklindedir. Aşkın bir çile ve naz makamı (*Sen, Hüsn ü Aşk, Sarı Sultan..*) olduğu üzerinde durulur:

"Yorgun, muzlem tıpkı bir leyl

Gibi ala gözleriniz...

Hani sevda? Kimedir meyl

Yok mu hiçbir emeliniz?

Size meftun bütün belde!

Nazlı, bin taze çiçek...

Düğümlendiniz gönlümde;

Bu hal nereye gidecek?" C Hurşid, "Sütun-ı Edebi: Siz", Sinop gzt, S.72, s.1

Kadın temi ise, ya cepheye gidip de dönmeyen eşini bekleyen zevce ya da evlatlarına nasihat eden bir anne (*Ayşecik, Kızım, Büyük Annemin Masalı...*) şeklinde ele alınır:

"Yavrularım şöylece hep bir geliniz

Ez-dil ü can annenizi dinleyiniz.

Her sözümü eyleyiniz hüsn ü kabul

Nadim olub kalmayınız sonra melul."

E Hakkı, "Sütun-ı Edebi: Son Hitab",

Sinop gzt, S.48, s.1

Şiirlerde işlenen diğer bir tema da hayatın anlamına (4 adet) dairdir. Bu dizelerde, hayatın geçici olduğu (*Muamma-yı Hayat, Unutma, Ne Vakit?*) temi üzerinde durulur:

“Yaranı münafi eyle tev’em bu cihanın

Zan eyleme gafil ki cihan içre vefa var!

Kabil ise saklanmalı enzâr-ı beşerden

Meydana düşen kurtulamaz seng-i kaza var!”

R Figani, “Sütun-ı Edebi: Var”,

Sinop gzt, S.71, s.1

Bazı şiirlerde ise yardımlaşma konusu (3 adet) ele alınır. Bu şiirlerde, Balkanlardan göçmek zorunda olanlara ve kimsesiz çocuklara (Himaye-yi Etfal, Merhamet Rahmettir...) sahip çıkma fikri üzerinde durulur:

“Verin zavallılara! Verelim, hep verelim;

Canavar ruhlu kışta sefalet: Of, ne elim!

Dehşetle homurduyor dışarıda fırtına, kar

Geliyor: Of Yarabbi kadın, çocuk, ihtiyar...”

S Cemal, “Edebi Sütun: Verelim”,

Sinop gzt, S.116, s.1

Her dönem ya da yayın organının en itibarlı müşterisi olan şiir, yukarıdaki söz konusu değerlendirmelerde de görüldüğü üzere, *Sinop Gazetesinin* Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkan 145 sayısında da muteber bir edebi unsur olarak listenin üst sıralarında kendine yer bulmaktadır. Gerek biçimsel (ölçü, nazım biçimi, ahenk unsurları...) gerekse içerik (milli meseleler, bireysel duygulanmalar...) yönüyle şiirlerde karşılaşılan dalgalanmalar, mevcut türün ülke genelinde gösterdiği değişkenliğe uygun olarak, türe dair arayışlara *Sinop Gazetesinin* de kayıtsız kalmadığını göstermektedir. Dönemin sosyal değişimlerine şair muhayyilesinin estetik dokunuşunun mahsulü bu dizeler, müstesna bir gönül çeşmesinin hem bireysel tahassür hem de toplumsal tefekkür kurnalarındaki şırıltısını belli düzeyde duyurmayı başarmıştır.

Sonuç

Öncesi ve sonrasıyla Cumhuriyetin ilk yıllarında (1922-1924) çıkan *Sinop Gazetesinin* 145 sayısındaki “*Edebi Sütunlar*” başlığı altında yayımlanan mensure ile şiirlerin biçim ve muhteva yönüyle incelendiği bu çalışma; “*Ek-1*” şeklinde ilave edilen konu tasnifli kronolojik dizinle de desteklendiği üzere, dönemin edebi varlığını ve dil zenginliğini ayrıntılı şekilde ortaya koymayı hedeflemiştir. Bu amaçla; dönemin dil-kültür varlığına dair iç ve dış yapıyla ilgili değerlendirmeler, söz konusu metinlerden alınan farklı parçalarla desteklenmiştir. Tüm

metinlerden bolca parçalar almak ya da tespitleri destekleyici dize veya terkiplere sıkça yer vermek suretiyle, Cumhuriyet devri Sinop'unun söyleyiş hususiyetlerini, dönemin üslubuna dair fikir edinmek isteyen araştırmacıların -kısmen de olsa- metinler üzerinde gözlemlemesine imkân sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca hem gazetenin hem de dönemin diğer yöresel süreli neşriyatının fiziki yönüyle ilgili birkaç belge ve fotoğraf da, konuyu muhatapların gözünde somutlaştırma gayreti olarak, çalışmanın sonuna “*Ek-2: Belgeler-Fotoğraflar*” başlığıyla eklenmiştir.

Sonuç olarak Tanzimat yıllarında *Ceride-i Havadis*'le başlayan dil ve edebiyatla ilgili konulardaki yazı, haber, eleştiri ve edebî eserlerin gazetelerde yayınlanması kültürü, *Tercüman-ı Ahval* ve *Tasvir-i Efkâr*'la birlikte hız kazanmış; Anadolu'nun kuzey ucunda da *Sinop Gazetesi* vasıtasıyla tesirini icra etmiştir. Bu çalışmayla bilimsel dikkatlere ilk kez sunulan *Sinop Gazetesinin*; -edebi ve kültürel hayat zenginliğinin İstanbul Ankara gibi şehirlerde yaşandığı genel kanaatinin aksine- sadece sütunlarındaki iki yıllık süreçte yer alan şiir ve mensurelerle bile, Cumhuriyet Türkiye'sinin kültürel mozaiğinde vazgeçilemez bir parça olduğu, örnekleriyle ortaya konulmaya çalışılmıştır. Hem gazetenin 1990lı yıllara kadarki neşriyatı hem de bu süreçte yayımlanan dergiler hatta Sinoplu olan ya da Sinop'ta belli süre bulunmuş kültür-sanat adamlarının eserleri incelendikçe; “*Sinoppe*”ye, “*Cezîretü'l Uşşak*”a dair tarihî kültürel atlas daha somut ve müşahhas şekilde ortaya konulmuş olacaktır.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. (1991), Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş, Akçağ Yay, Ankara
- Aktaş, Ş. (1993), Edebiyatta Üslup ve Problemleri, Akçağ Yay, Ankara
- Altun, T. (2012), Mekteb-i İdadiden Öğretmenevine (1885-1985), Sinop
- Başoğlu B. (1978), Sinop İli Tarihi, Ayyıldız Matbaası, Ankara
- Çetişli, İ. (1987), “Türk Edebiyatında Mensur Şiirin Doğuşu, Gelişmesi ve Özellikleri”, Fırat Üniversitesi Dergisi, c.I, Nr:2, Elazığ, s. 97-120
- Çıkla, Selçuk (2009), “Tanzimat'tan Günümüze Gazete-Edebiyat İlişkisi”, Türkbilig, S.18, s. 34- 63.
- Dervişoğlu, E. (1995), Türk Edebiyatında Mensur Şiir, Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Devellioğlu, F. (2005), Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, 22. bsk, Ankara

- Kanbur, E. (2012), Sinop'tan Haberler-1, Şimal Matbaacılık, Sinop,
- Polat, N. H. (2002), "Türkiye'de Yerel Basının Gelişimine Kısa Bir Bakış", TÜBAR –XII Güz, s. 7-25.
- Seyhan, S. Temiztürk, H. (2014), "Gazetelerde Kültür Sanat ve Edebiyat Sayfaları/Yazıları Üzerine", Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 9/3 Winter 2014, s. 1277-1288.
- Şemsettin Sami (2007), Kamus-i Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul
- Tırıl, A. (2010), Cumhuriyet Döneminde Sinop (1923-1950), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı (basılmamış Yüksek Lisans tezi), İzmir.
- Türkçe Sözlük (2005), TDK, 10. bsk, Ankara
- Uşaklıgil, H. Z. (1989), Kırk Yıl, İnkılap ve Aka Kitabevleri, Ankara
- Ünal M. A. (2008), Osmanlı Devrinde Sinop (XV. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Sinop Kazası), Fakülte Kitabevi, Isparta
- Wellek, R. Warren, A. (1993), Edebiyat Teorisi (Çev. Ö. Faruk Huyugüzel), Akademi Kitabevi, Ankara

Ek-1: Kronolojik Dizin

- H, (24 Temmuz 1922), "Sütun-ı Edebi: Şehidin Nazarı", Sinop gzt, S.7, s.1 (mensure)
- H.Fehmi, (31 Temmuz 1922), "Sütun-ı Edebi: Sultan Selim Cami-i Şerifi", Sinop gzt, S.8, s.1 (şiir)
- Turgut, (21 Ağustos 1922), "Sütun-ı Edebi: Himaye-yi Etfal", Sinop gzt, S.11, s.1 (şiir)
- Numan Sabit, (21 Ağustos 1922), "Sütun-ı Edebi: Hatıftan Bir Ses", Sinop gzt, S.12, s.1 (şiir)
- Numan Sabit, (4 Eylül 1922), "Sütun-ı Edebi: Cihat Yolunda", Sinop gzt, S.13, s.1 (şiir)
- H, (11 Eylül 1922), "Sütun-ı Edebi: Ahmet Çavuş'un Destanı", Sinop gzt, S.14, s.2 (şiir)
- H, (25 Eylül 1922), "Sütun-ı Edebi: Ahmet Çavuş'un İkinci Destanı", Sinop gzt, S.16, s.1 (şiir)
- Numan Sabit, (2 T.evvel 1922), "Sütun-ı Edebi: Felah Yolunda", Sinop gzt, S.17, s.1 (şiir)
- Turgut, (9 T.evvel 1922), "Sütun-ı Edebi: Muzaffer Kağrı", Sinop gzt, S.18, s.1 (şiir)
- Numan Sabit, (30 T.evvel 1922), "Sütun-ı Edebi: Öç ve Aydın Marşı", Sinop gzt, S.21, s.1 (mensure)
- Samih Rifat, (13 T.sani 1922), "Sütun-ı Edebi: Akdeniz Kıyılarında", Sinop gzt, S.23, s.1 (şiir)
- Numan Sabit, (13 T.sani 1922), "Sütun-ı Edebi: Aydın İlinde", Sinop gzt, S.23, s.1 (mensure)
- A.Ali, (23 Nisan 1923), "Sütun-ı Edebi: Çiftçi Türküsü", Sinop gzt, S.46, s.1 (şiir)

- E. Hakkı, (30 Nisan 1923), “Sütun-ı Edebi: Kitabe-yi Sabavetten İki Sayfa”, Sinop gzt, S.47, s.1 (mensure)
- E. Hakkı, (7 Mayıs 1923), “Sütun-ı Edebi: Bir Annenin Son Hitabı”, Sinop gzt, S.48, s.1 (şiir)
- A.Ali, (21 Mayıs 1923), “Sütun-ı Edebi: Erken Kalkın”, Sinop gzt, S.50, s.1 (şiir)
- A.Ali, (28 Mayıs 1923), “Sütun-ı Edebi: Cenab-ı Hak Hazretleri”, Sinop gzt, S.51, s.1 (şiir)
- E. Hakkı, (4 Haziran 1923), “Sütun-ı Edebi: İlkbahar”, Sinop gzt, S.52, s.2 (mensure)
- Remziye, (14 Haziran 1923), “Sütun-ı Edebi: Sakarya”, Sinop gzt, S.55, s.1 (şiir)
- Dede, (14 Haziran 1923), “Sütun-ı Edebi: Sen”, Sinop gzt, S.55, s.1 (şiir)
- Siraceddin, (18 Haziran 1923), “Sütun-ı Edebi: Büyük Annemin Masalı”, Sinop gzt, S.56, s.1 (şiir)
- A. Şinasi, (21 Haziran 1923), “Sütun-ı Edebi: Vapurda”, Sinop gzt, S.57, s.1 (mensure)
- Numan Sabit, (25 Haziran 1923), “Sütun-ı Edebi: Ülkenin Kurtuluşu”, Sinop gzt, S.58, s.1 (şiir)
- A. Cevdet, (28 Haziran 1923), “Sütun-ı Edebi: Zeytinlikte”, Sinop gzt, S.59, s.1 (mensure)
- Kız Lisesi, (2 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Tarih-i Zafer”, Sinop gzt, S.60, s.1 (şiir)
- A.S, (5 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Köylü Kızı ile Şehir Uşağı”, Sinop gzt, S.61, s.2 (şiir)
- Cemal Hurşid, (9 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Hayattan Bir Satır”, Sinop gzt, S.62, s.1-2 (mensure)
- Reşid Fani, (12 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Muamma-yı Hayat”, Sinop gzt, S.63, s.1 (şiir)
- Refi, (16 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Unutma!”, Sinop gzt, S.64, s.1 (şiir)
- Mehmed İsmet, (19 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Gül İle Zambak!”, Sinop gzt, S.65, s.1 (şiir)
- C. H, (23 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Kahkahalar”, Sinop gzt, S.66, s.1 (mensure)
- A.Hakkı, (23 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Ulu Gaziye”, Sinop gzt, S.66, s.1 (şiir)
- Reşid Fani, (30 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Hüsn ü Aşk”, Sinop gzt, S.67, s.1 (şiir)
- K.R, (30 Temmuz 1923), “Sütun-ı Edebi: Aşk u Adem”, Sinop gzt, S.67, s.2 (mensure)
- Münire Şeref, (2 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi Gurbet Sesleri: Ne Vakit?”, Sinop gzt, S.68, s.1 (şiir)
- Mehmed İsmet, (9 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi: Ben... Sadrazam”, Sinop gzt, S.70, s.1 (şiir)
- Cemal Hurşid, (9 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi: Gözüm Yoktur”, Sinop gzt, S.70, s.2 (mensure)
- Reşid Fani, (13 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi: Var!”, Sinop gzt, S.71, s.1 (şiir)
- Ekrem Sururi, (13 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi: Ayrılık”, Sinop gzt, S.71, s.1 (mensure)

- Cemal Hurşid, (16 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi: Siz!”, Sinop gzt, S.72, s.1 (şiir)
- A. D, (16 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi: Neva-yı Esef”, Sinop gzt, S.72, s.1 (şiir)
- Cemal Hurşid, (20 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi: Bir Saadet-i Gaibeye”, Sinop gzt, S.73, s.1 (mensure)
- S.Hamid, (23 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi: İrade ve Azim”, Sinop gzt, S.74, s.1 (mensure)
- A. A, (27 Ağustos 1923), “Sütun-ı Edebi: Gurubda”, Sinop gzt, S.75, s.1 (mensure)
- Mehmed Senai, (6 Eylül 1923), “Sütun-ı Edebi: Benim Denizim”, Sinop gzt, S.78, s.1-2 (mensure)
- Selahattin Emin, (17 Eylül 1923), “Sütun-ı Edebi: Ayşecik”, Sinop gzt, S.81, s.1 (şiir)
- A Suad, (20 Eylül 1923), “Sütun-ı Edebi: Sarı Sultan”, Sinop gzt, S.82, s.1 (şiir)
- Cemal Hurşid, (24 Eylül 1923), “Sütun-ı Edebi: Gülter Gibi”, Sinop gzt, S.83, s.2 (mensure)
- N.A, (27 Eylül 1923), “Sütun-ı Edebi: Solgun Çiçekler”, Sinop gzt, S.84, s.1 (mensure)
- M.Ekrem, (27 Eylül 1923), “Sütun-ı Edebi: Venizelos’a”, Sinop gzt, S.84, s.1 (şiir)
- Cemal Hurşid, (1 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Jalenin Ömrü”, Sinop gzt, S.85, s.1 (mensure)
- Cemal Hurşid, (4 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Gurbet Akşamları”, Sinop gzt, S.86, s.1 (mensure)
- Suzan, (8 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Bir Mektup’tan”, Sinop gzt, S.87, s.1-2 (mensure)
- N.A, (11 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Ömrün Jalesi”, Sinop gzt, S.88, s.1 (mensure)
- Cemil Uygur, (11 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Tali-i Nâ-sâzım”, Sinop gzt, S.89, s.1 (mensure)
- Cemal Hurşid, (15 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Mesud İstanbul’a”, Sinop gzt, S.89, s.2 (mensure)
- A. R, (18 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Sonbahar”, Sinop gzt, S.90, s.1 (mensure)
- Cemal Hurşid, (22 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Ama Uyandırmayınız”, Sinop gzt, S.91, s.1 (mensure)
- Cemal Hurşid, (25 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Boğaz Levhaları-1”, Sinop gzt, S.92, s.1 (mensure)
- Cemal Hurşid, (29 T.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Boğaz Levhaları-2”, Sinop gzt, S.93, s.1 (mensure)
- Cemal Hurşid, (1 T.sani 1923), “Sütun-ı Edebi: Boğaz Levhaları-3”, Sinop gzt, S.94, s.1 (mensure)
- Cemal Hurşid, (5 T.sani 1923), “Sütun-ı Edebi: Boğaz Levhaları-4”, Sinop gzt, S.95, s.1 (mensure)

- Cemil Uygur, (8 T.sani 1923), “Sütun-ı Edebi: Çardaktepe Kahramanına”, Sinop gzt, S.96, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (15 T.sani 1923), “Sütun-ı Edebi: Mevsimden Bir Yaprak-1: Mart”, Sinop gzt, S.98, s.1 (measure)
- İmzasız, (22 T.sani 1923), “Sütun-ı Edebi: Bugünün Ufaklıkları İçin”, Sinop gzt, S.100, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (26 T.sani 1923), “Sütun-ı Edebi: Mevsimden Bir Yaprak-2: Nisan”, Sinop gzt, S.101, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (29 T.sani 1923), “Sütun-ı Edebi: Gurbet Yolcusuna”, Sinop gzt, S.102, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (3 K.evvel 1923), “Sütun-ı Edebi: Mehtab Diyor ki”, Sinop gzt, S.103, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (7 Şubat 1924), “Edebi Sütun: Kış Kış!”, Sinop gzt, S.115, s.2 (measure)
- Seniha Cemal, (11 Şubat 1924), “Edebi Sütun: Verelim”, Sinop gzt, S.116, s.1 (şiiir)
- H.F, (28 Şubat 1924), “Edebi Sütun: Kızım”, Sinop gzt, S.121, s.1 (şiiir)
- Cemil Uygur, (3 Mart 1924), “Edebi Sütun: Kalbi Tahassüsler-Hürmetler ve Fatihalar”, Sinop gzt, S.122, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (17 Mart 1924), “Edebi Sütun: Bulutlar İçinde”, Sinop gzt, S.126, s.1 (measure)
- Abdülhamit, (12 Mayıs 1924), “Edebi Sütun: Merhamet Rahmettir”, Sinop gzt, S.141, s.1 (şiiir)

Ek-2: Belgeler-Fotoğraflar



Şekil 2. Sinop'ta matbaa ve gazete kurulmasına öncülük eden Mutasarrıf Zihni Bey



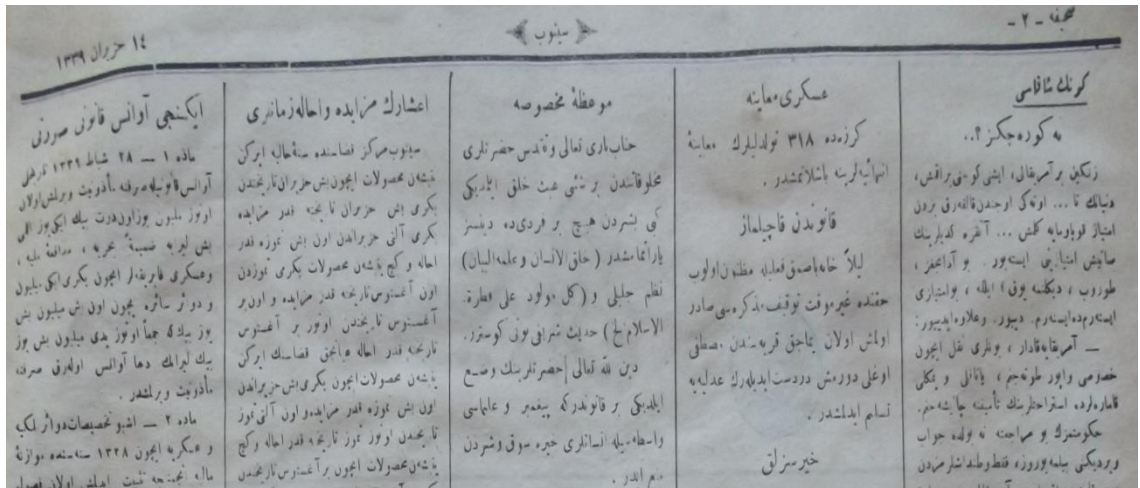
Şekil 3. Matbaa malzemelerinin İstanbul'dan ucuza alınıp gönderilmesini sağlayan Nazif Bey



Şekil 4. Sinop'un kültürel gelişimi için emek verenlerden, mebus Doktor Rıza Nur



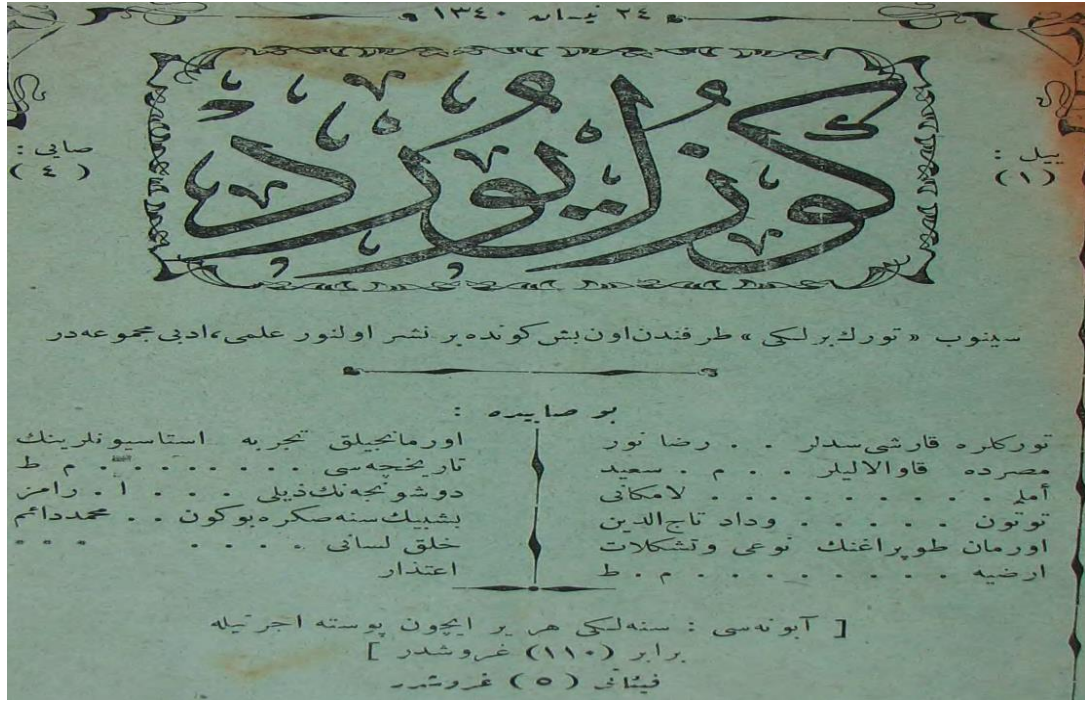
Şekil 5. Gazetenin ön sayfasının bir bölümü ve sütun dağılımı



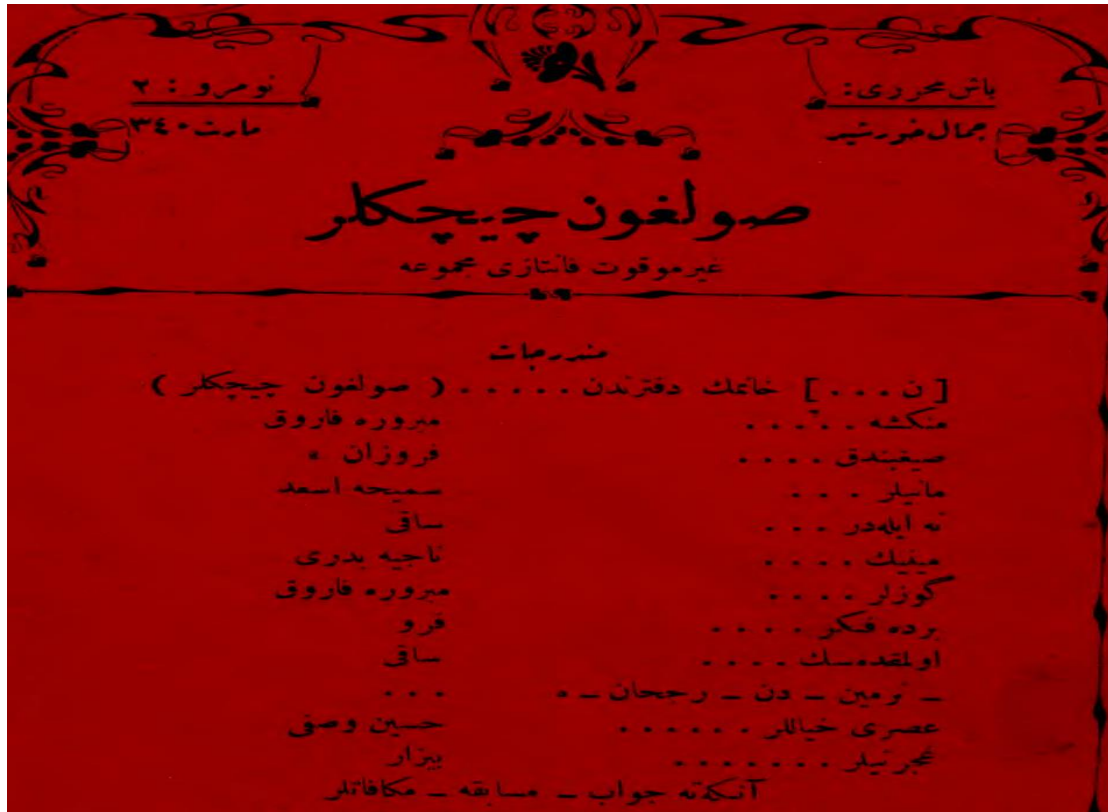
Şekil 6. Gazetenin arka sayfasının bir bölümü ve sütun dağılımı



Şekil 7. Gazetenin 7. sayısıyla birlikte “sütun-ı edebi” üst başlığıyla yayımlanan şiir ve mensurelere birer örnek



Şekil 8. Sinop'ta, 1340'ta, (1924) Türk Birliği tarafından on beş günde bir neşredilen Güzel Yurd dergisi



Şekil 9. Sinop'ta Cemal Hursid'in baş muharrirliğinde ve Şubat-1340'ta (1924) çıkarılan Solgun Çiçekler dergisi



Şekil 10. Sinop'ta, 1339'da, (1923) Türk Ocağı tarafından on beş günde bir neşredilen Türk Bağçesi dergisi

Extended Abstract

Language, most simply defined as a tool for communication between people. Also you need a context for the realization of communication. For each context, a cultural element resides in language, culture, separate from the unthinkable.

Culture; human behavior, these behaviors affect the forms of thoughts, beliefs, ceremonies, language and all material and moral is whole consisting of all tangible and intangible heritage. In short, culture is the way of life of a society.

Language; both elements of both cultures is the transmitter and creative culture. Sometimes a word in the language, even the nation's beliefs, traditions, behavior and relationships of individuals among themselves, can give an idea on the material and spiritual culture. From this point, culture created by the community, with all the elements of language are finding value in vocabulary.

Each nation's speech and written language, encounters are full of words and phrases taken from civilization. In this regard, it is written and spoken word examining the origins of cultural

monuments and cultural values of the society that their use should be addressed across the board. This shows that cultural monuments of "frozen so in certain periods of the language". In this respect, there is no difference from their monuments. These language monuments become permanent with the period of written sources (newspapers, magazines, books ...). When the various types of written sources reflecting the cultural richness of Sinop will arise examined, this detection will occur.

From the early history of the continued domination of the different communities in Sinop which itself in small but important historical geography of Anatolia is one of the major cities. On the northern coast of Anatolia, a peninsula extending into the Black Sea at the narrowest point of Sinop, It is a cultural mosaic that is home to various civilizations throughout history. Sinop referred to as the name of "Sinoppe, Sinuwa, Cezîretü'l Uşşak" until the Hellenistic era from first the Turks domination even the late Ottoman Turks. This mosaic; in the early years of the Republic, it has undergone very rapid level of social and cultural change process.

By 1903's Salname, Training activities in the Sinop accident sustained nine schools and this training will continue through 1915 "Dar'ül School Teachers" participation. In 1922, only 12 primary schools in Sinop accident (primitive schools) to put money in the budget training continue on 10 schools. Education in Sinop in 1928; one fee, paid half 10 and 22 is carried out in 33 secondary schools, including free.

The cost to society of these efforts and the local people to have a say in these matters, there was a need to hear the voice of periodicals people. This situation makes compulsory the presence of the written press.

Printing parts are brought in from Istanbul to Sinop with governor Zihni's help and the Nazif's support; printing is mounted by machinist Hristo Fürüs. Administration by the end of 1921 mounted in Sinop printing, previously out of Riza Nur and friends, but for political reasons and could not continue due to lack of printing "Sinop" written press tool called a local newspaper, begin to provide periodically to the attention of the people of Sinop. Printing has been published in later years, "Türk Bağçesi, Güzel Yurd, Solgun Çiçekler, Dranaz" such as magazines and books penned in various types of author. Although sometimes breaks, it has been the longest-running publication of the printing press 1922-1929 between the Ottoman and until 1990 Turkish published "Sinop" newspaper.

Sinop newspaper was launched in June 12, 1338 (1922) with the slogan of "it is published every kind of work outside politics". "Sinop" newspaper is published at first a week and then as well as Mondays and Thursdays with the number 53, dated June 7, 1923.

Each copy of the newspaper arranged in 2 pages, outside numbers 51 and 76 with 4 pages. It is located at the top of the first page header and column section at the bottom. There are year and number of newspaper, Rumi and Hijri date with day name on top of the header section. On the back page a thick line drawn and written on page number and date of Rumi. There are columns bottom of the page and shallow parts up to 5 columns on each page.

When newspapers in the early years of the Republic (1922-1924) of 145-point process examined, "News, announcements, notices" of the species outside, 455 columns in nature to reflect the transfer of the cultural life of the Republic was published in Sinop seen. When subjected to a classification in terms of subject, these articles are written in such matters of "cultural and artistic elements, the current state of Sinop, national affairs and Washington". Also only the number of artistic text (207 units) and type (poetry, measure, story, humor, memoirs, letters, travel, chat ...) diversity will be sufficient to demonstrate the transfer of cultural wealth of the Republic of Sinop.

For the period of literary existence and reveal the linguistic diversity, this study as detailed in the paper "literary columns", published under the title "poem (35)" and "measure (39)" progress has been limited. Two types of analysis were discussed both in terms of content and form, application of the characteristics of species and socio-political structure of the era, has tried to determine, together with examples of works.